

LENTVARIO LOPŠELIS-DARŽELIS „ŠILAS”

**GAMTOSAUGINIS UGDYMAS IKIMOKYKLINĖJE
ĮSTAIGOJE**

TYRIMAS

PARENGĖ: DIREKTORIAUS PAVADUOTOJA
UGDYMUI RASA MARCINKIENĖ

LENTVARIS

IVADAS

Temos motyvacija: Pasirinkti šią temą „Gamtosauginis ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje“ paskatino vertybių nuostatų stoka, sukelianti vaikų abejingumą supančiai aplinkai, gamtai, jos tausojimui, saugojimui, puoselėjimui.

Kasdien Žemėje išnyksta viena gyvūnų rūšis, kas savaitę – viena augalų rūšis. Pasaulio patirtis rodo, kad gamtos išsaugojimas tiesiogiai priklauso nuo aplinkosauginio visuomenės išprusimo. Pamažtykime: juk gerbiame tai, ką pažįstame ir mylime, o ką gerbiame, tą ir saugome. Paanalizuokime ir suvokime, kad visos užduotys skirtos pažinti ne tik gamtą, bet ir save, atskleisti žmogaus ir gamtos ryšiui, jos ugdo žmogaus vertybines nuostatas, gebėjimą bendrauti, spręsti gyvenimo problemas ir daug ką pačiam atrasti.

Vienas svarbiausias švietimo reformos Lietuvoje uždavinių – ekologinio ugdymo plėtotė. I. Čepienės žodžiais, „švietimo įstaigos skatina vaiko norą pažinti gamtą, ja globoti, dalyvauti aplinkosaugos veikloje“.

Temos aktualumas: Gamtosauginis ugdymas yra nuoseklus procesas, prasidedantis kūdikystėje ir besitęsiantis visą gyvenimą. Meilė sau, šalia esančiajam, meilė gamtai išugdoma per pažinimą ir asmeninę patirtį. Tegul vaikai išmoksta gerbti tai, ką pažįsta ir myli, o ką išmoks gerbti, tegu išmoksta saugoti...

Gamtosauginiu ugdymu siekiama, kad vaikai pajustų gamtos vientisumą ir harmoniją, numatytų savo veiksmų padarinius gamtai bei jų grįžtamąjį poveikį; kad ne vartotojo požiūris į gamtą, pagarba gyvybei ir atsakomybė už ją taptų jų vertybine nuostata; kad vaikai gebėtų apginti savo principus ir taikytų juos kasdienėje ir būsimoje profesinėje veikloje (Gurevičiūtė G., 1997, p. 6)

Kiekvienas iš mūsų esame gamtos pasaulio dalis. Mes visi priklausome nuo aplinkos, o aplinka – nuo mūsų. Mes išliksime ir ateities kartos išliks tuo atveju, jei pasaulis bus sveikas. Joks asmuo vienas pats negali išgelbėti viso pasaulio. Bet jei kiekvienas pagal savo išgales saugos ir gerins supančią aplinką, gal tuo ir padėsime apsaugoti visą planetą.

Neužtenka vien tik išvesti vaikus į lauką pasivaikščioti, pasigrožėti gamta. Bendraujant su vaikais, ryškėja vis labiau didėjantis jų atotrūkis nuo natūralios aplinkos: vaikai neturi sukauptę gamtos saugojimo ir puoselėjimo įgūdžių, neįgyję tyrinėjimų natūralioje aplinkoje patirties. Todėl pedagogai, įgyvendindami gamtosauginio ugdymo uždavinius ir tikslus, į tai turėtų atsižvelgti.

Vaikų teisių konvencija skelbia, kad kiekvienas vaikas turi teisę į vardą, tautybę, gerą maistą, švarų vandenį, sveikatos apsaugą ir į šviesią ekologinę aplinką. Tačiau šiandien pasaulis

vis labiau akcentuoja blogėjančią ekologinę situaciją, kurią būtina kuo greičiau stabilizuoti, nes tai susiję ne tik su gamtos, bet ir su paties žmogaus išlikimu. Todėl labai svarbu, kad dar ikimokyklinio amžiaus vaikai susipažintų su svarbiomis ir visuomenei reikšmingomis problemomis, sugebėtų jas pažinti, vertinti, spręsti.

Ugdomojoje veikloje svarbu pabrėžti tyrinėjimo prasmę. Tyrinėdamas vaikas geriau pažįsta išorinį pasaulį, pats gali atrasti atsakymus į daugelį klausimų. Tai skatina teigiamų asmenybės savybių ugdymą. Ikimokyklinukui reikia, kad šalia būtų suaugęs žmogus, kuriuo jis pasitikėtų. Suaugusieji turi skatinti vaiką bendrauti, džiaugtis kartu su visais savo atradimais. Priežasties – pasekmės ryšių atskleidimas skatina vaikų pažinimo procesų vystymą, kas turi didelę įtaką jo mokymuisi mokykloje (Norkienė R., 2002, p. 15).

Tikslas. Ištirti gamtosauginio ugdymo darbo formas ikimokyklinėje įstaigoje.

Uždaviniai:

- išanalizuoti mokslinę, pedagoginę lietuvių ir užsienio autorių literatūrą apie gamtosauginį ugdymą ikimokyklinėje įstaigoje;
- atlikti tyrimą, padedantį išsiaiškinti kokias darbo formas naudoja gamtosauginiam ikimokykliniam ugdymui;
- išanalizuoti tyrimo apibendrintus duomenis, rezultatus pateikti grafiškai.

Hipotezė. Nepilnai išnaudojamos darbo formos gamta-moksliniam ikimokykliniam ugdymui.

Tyrimo metodai: pedagogų anketinė apklausa; tėvų anketinė apklausa; vaikų interviu; darželių dokumentų apžvalga.

Tyrimo pristatymas: Tiriamųjų 102 resp.: darželio priešmokyklinės grupės auklėtojos, vaikai, tėvai.

Profesinės kompetencijos:

1. Globodamas ir ugdydamas vaiką: žinoti esminius vaiko poreikius, jų tenkinimo ir poveikio būdus bei galimybes, gebėti taikyti šias žinias ugdymo procese; gebėti sudaryti vaikams galimybę perimti bendrąsias žmonijos vertybes bei tautos dvasinės kultūros pagrindus.

2. Bendraudamas ir bendradarbiaudamas su tėvais, globėjais, kitais pedagogais ir įvairiomis institucijomis: pažinti šeimą kaip struktūrinį visuomenės elementą ir išmanyti ugdymo šeimosje specifika;

3. Sąveikaudamas su ugdytiniais ir ugdytojais: gebėti dirbti komandoje.

4. Tobulindamas profesinę kompetenciją: gebėti tobulėti ir keistis kūrybiškai reguojant į šiuolaikinio pasaulio pokyčius ir siekiant būti aktyviu pokyčių dalyviu.

TYRIMO METODIKA IR ORGANIZAVIMAS

Tyrimas atliktas Lentvario ir Trakų miesto ikimokyklinėse įstaigose.

Lentvario m. vaikų darželio priešmokyklinėje grupėje dirbama tik gamtosaugos linkme, Trakų m. vaikų darželyje priešmokyklinėje grupėje dirbama pagal ekologinį ugdymą.

Tyrimą sudaro 4 etapai:

- 1) Pedagogų apklausa (naudojamas anketų metodas).
- 2) Vaikų klausimynas (naudojams intervių metodas).
- 3) Tėvų apklausa (naudojamas anketų metodas).
- 4) Grupės dienyno-planavimo apžvalga (dokumentų apžvalgos metodas).

Pirmajame tyrimo etape buvo vykdoma anketinė pedagogų apklausa. Buvo apklausta 30 pedagogų. Pedagogai turėjo atsakyti į anketose pateiktus klausimus. Iš atsakymų sudaroma nuomonė apie pedagogų požiūrį į gamtosauginį ugdymą, buvo siekiama sužinoti pedagogų nuomonę apie darbo formų įvairovę, ar jie reikalingi ugdyme, kokiais būdais juos taiko.

Antrajame tyrimo etape buvo vykdoma klausimyninė vaikų apklausa. Buvo apklausta 30 vaikų. Jie atsakinėjo į klausimyno pateiktus klausimus. Šiuo klausimynu buvo siekiama sužinoti vaikų požiūrį į gamtos saugą, ką jie galėtų pakeisti atsižvelgiant į gamtos saugojimą.

Trečiajame tyrimo etape buvo vykdoma tėvų anketinė apklausa. Apklausta 42 respondentų. Jie atsakinėjo į anketose pateiktus klausimus. Šia anketa buvo siekiama sužinoti tėvų požiūrį į gamtosauginį ugdymą darželyje, kokiose veiklose atsiskleidžia jų vaikai.

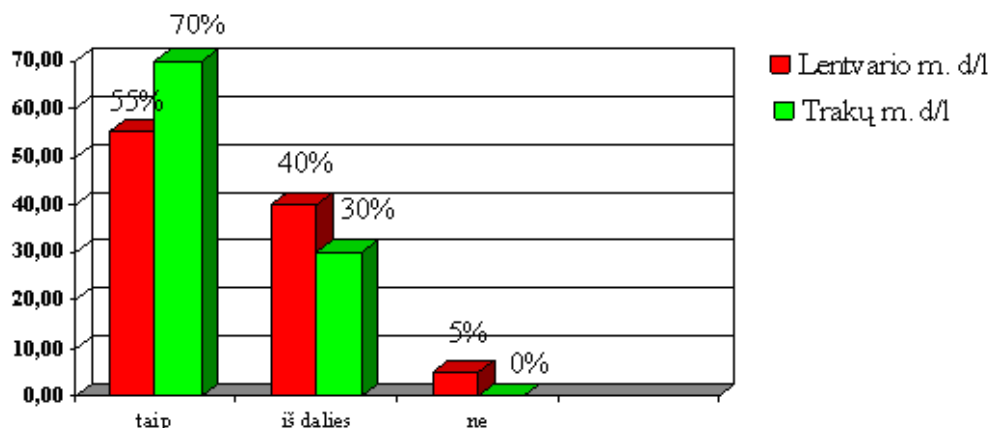
Ketvirtajame tyrimo etape buvo vykdoma dokumentų apžvalga. Apžvelgta buvo Lentvario m. vaikų darželio priešmokyklinės grupės ir Trakų m. vaikų darželio priešmokyklinės grupės auklėtojos planavimo veiklų knyga. Apžvelgiant auklėtojos grupės knygą buvo siekiama sužinoti ar naudojamos darbo formų įvairovė gamtosauginiame ugdyme.

Buvo apklausta 102 respondentų, iš jų Lentvario m. lopšelio-darželio 20 pedagogų, 22 tėvai, 15 vaikų; Trakų m. lopšelio-darželio 10 pedagogų, 20 tėvų, 15 vaikų.

Pedagogų apklausos rezultatų aptarimas

Tyrimu siekiama išsiaiškinti gamtosauginio ugdymo darbo formų naudojimą ikimokyklinėje įstaigoje, kaip patys pedagogai vertina gamtosauginį ugdymą, kokius naujas darbo formas naudoja gamtosauginiam ugdymui įgyvendinti, per kokias veiklas tai ugdoma. Kaip jau buvo minėta, palyginsime Lentvario m. l/d pedagogų nuomonę su Trakų m. l/d pedagogų nuomone apie gamtosaugos ugdymą. Pirmiausia pedagogų pasiteirauta, ar dirbama su vaikais ekologine linkme ir kokias taiko darbo formas.

Apklausus 20 pedagogų Lentvario m. l/d ir 10 pedagogų Trakų m. l/d, siekiant išsiaiškinti **ar dirba su vaikais ekologine linkme**, paaiškėjo, tokie duomenys, kurie pateikiami 2.1 paveiksle.

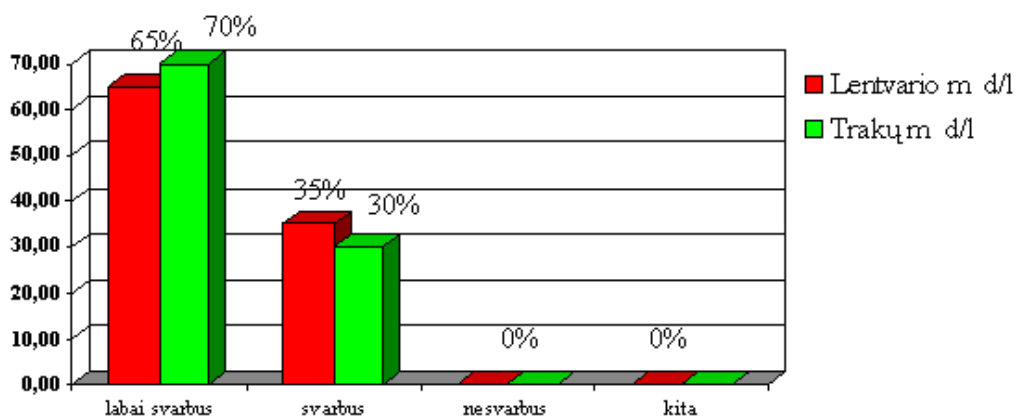
2.1 pav. **Pedagogų darbas su vaikais ekologine linkme**

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d, daugiau negu pusė pedagogų dirba su vaikais ekologine linkme, mažiau negu pusė dirba tik iš dalies ir maža dalelė pedagogų nedirba su vaikais ekologine linkme. Trakų m. l/d, daugiausiai pedagogų dirba su vaikais ekologine linkme ir tik ketvirtadalis pedagogų dirba su vaikais ekologine linkme iš dalies.

Palyginus Lentvario m. ir Trakų m. l/d pedagogų atsakymus į anketoje pateiktą klausimą „**Ar dirbate su vaikais ekologine linkme?**“, taigi, kaip rodo 2.1 paveikslo duomenys, kad daugiausiai pedagogų sutinka, kad su vaikais reikia dirbti ekologine linkme.

Pamilti gamtą gali tik tie, kurie nuolat su ja bendrauja, domisi jos paslaptimis ir stengiasi jas atskleisti. Mes stebime gyvenamąją aplinką, bandome rasti atsakymus į mums kylančius klausimus knygoje, klausdami tėvelių ir pedagogų, rūpimais klausimais apie pasaulį ir gyvenimą kalbėdamiesi su draugais.

Peržvelgus antrojo klausimo pedagogų atsakymus, siekiau sužinoti, **ar labai svarbus gamtosauginis ugdymas ikimokyklinukui**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.2 paveiksle.

2.2 pav. Gamtosauginio ugdymo svarba ikimokyklinukui

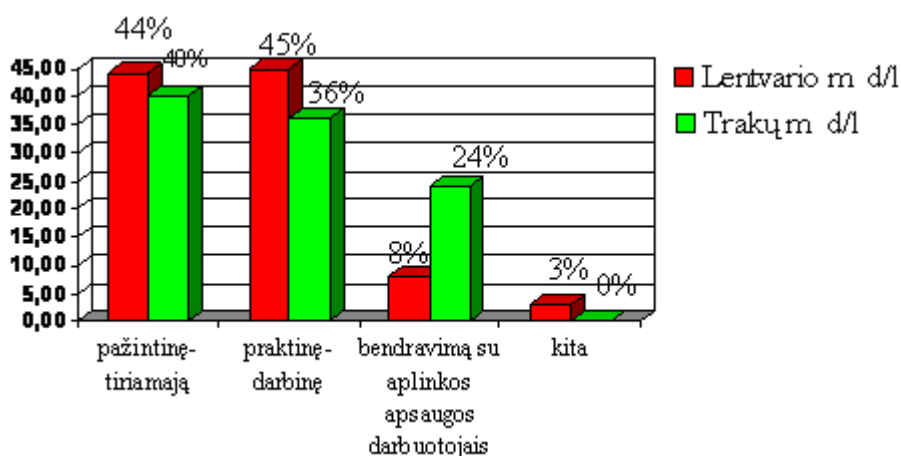
Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. ir Trakų m. l/d iš visų pedagogų nuomonė ryškiai išsiskiria labai svarbus gamtosauginis ugdymas ikimokyklinukui ir tik mažuma pedagogų nuomonė išsiskiria svarbus.

Palyginus Lentvario m. ir Trakų m. l/d pedagogų atsakymus į anketoje pateiktą klausimą „Ar svarbus gamtosauginis ugdymas ikimokyklinukui?“, taigi duomenys rodo, daugiausiai pedagogų sutinka, kad gamtosauginis ugdymas ikimokyklinukui labai svarbus, o mažesnė dalis apklaustųjų sutinka, kad tik svarbus. Gamtos pažinimas ir tyrinėjimas suteikia vaikui galimybę plėsti akiratį ir padeda jam išaugti ekologiškai sąmoningu žmogumi. Suprasti gamtos pusiausvyros svarbą, nes kiekvienas gyvūnas, kiekvienas augalas didžiulėje sistemoje užima savo ypatingą vietą, žmonės turi jais rūpintis ir saugoti, prižiūrėti.

Taigi, kaip rodo tyrimo rezultatai dauguma pedagogų dirba ikimokyklinėje įstaigoje ekologine linkme ir naudoja įvairias darbo formas per pažintinę-tiriamąją veiklą, praktinę-darbinę veiklą, dauguma bendrauja su aplinkos apsaugos darbuotojais. Gilesnė šio klausimo „Per kokias veiklas vykdate šį darbą?“ analizė parodė tokius duomenis, kurie pateikti 2.3 paveiksle.

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d daugiausiai pedagogų šį darbą vykdo per pažintinę-tiriamąją ir praktinę-darbinę, mažiau šį darbą vykdo per bendravimą su aplinkos apsaugos darbuotojais ir visiškai maža dalis šį darbą vykdo per kitą veiklą (daile). Trakų m. l/d daugiausiai pedagogų šį darbą vykdo per pažintinę-tiriamąją, praktinę-darbinę ir bendravimą su aplinkos apsaugos darbuotojais.

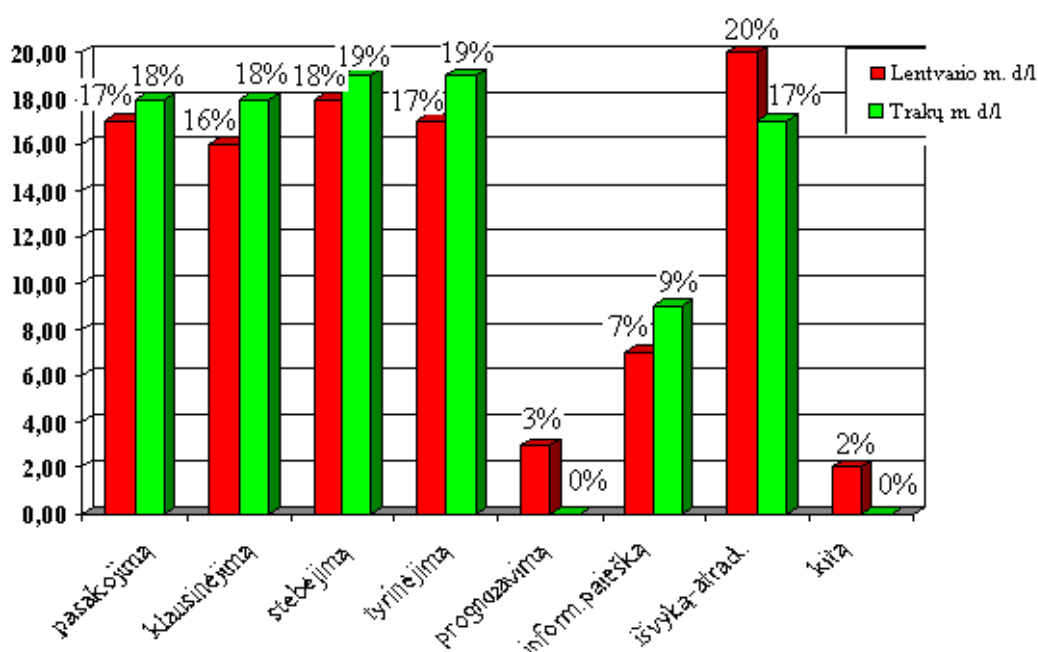
Palyginus Lentvario m. ir Trakų m. l/d pedagogų atsakymus į anketoje pateiktą klausimą „Per kokias veiklas vykdate šį darbą?“ paaiškėjo, kad daugiausiai pedagogų

2.3 pav. Ekologinis darbas per veiklas

pasirenka pažintinę-tiriamąją veiklą ir praktinę-darbinę veiklą ir tik maža dalis pasirenka bendravimą su gamtosaugos darbuotojais. Labai maža dalis pedagogų pasirenka kitą veiklą (daile). Įdomu tai, kad Trakų m. l/d pedagogai beveik vienodai skiria dėmesį pažintinei-tiriamajai veiklai, praktinei-darbinei veiklai ir bendravimui su aplinkos apsaugos darbuotojais. Pažintinė-tiriamoji ir praktinė-darbinė veikla – tai vienos iš patraukliausių vaikams veiklos formų. Toje veikloje jie bręsta kaip piliečiai, praturtėja žiniomis, įgyjami praktiniai įgūdžiai, formuojasi gamtosaugos nuostatos, moralinės vertybės.

Ketvirtuoju anketos klausimu siekiau išsiaiškinti **kokias darbo formas, pedagogai, dažniausiai naudoja pažintinėje-tiriamojame veikloje gamtosauginiam klausimam nagrinėti**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.4 paveiksle.

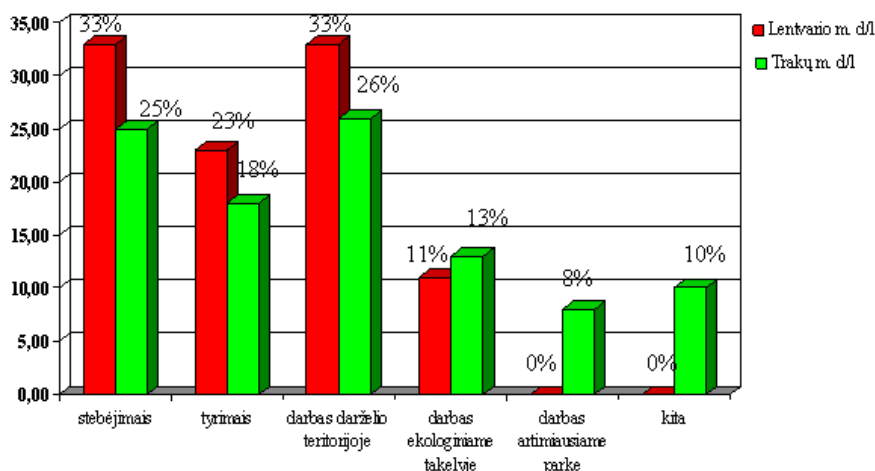
2.4 pav. **Pedagogų darbo formas pažintinėje-tiriamojame veikloje**

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d pedagogai dažniausiai naudoja darbo formą išvykas-atradimus, beveik vienodai naudoja pasakojimą, klausinėjimą, stebėjimą ir tyrinėjimą-eksperimentavimą. Mažiau naudoja darbo formas prognozavimą, informacijos paiešką. Panašiai atsakė Trakų m. l/d pedagogai. Jie dažniausiai naudoja darbo formas: pasakojimą, klausinėjimą, stebėjimą, tyrinėjimą-eksperimentavimą, išvykas-atradimus. Mažiau naudoja darbo formą informacijos paiešką.

Taigi rezultatai parodė, kad ikimokyklinėms ugdymo institucijoms būdinga ta pati problema, pažintinėje-tiriamojame veikloje nėra naudojamos darbo formas: prognozavimas, informacijos paiešką gamtosauginiam klausimam nagrinėti.

Vaikams patinka faktai. Jiems svarbus noras sužinoti, kaip, kas ir kodėl. Vaikų interesus, norus, reikia patenkinti. Vaikai turi gauti pakankamai faktinės informacijos gamtosaugine tematika.

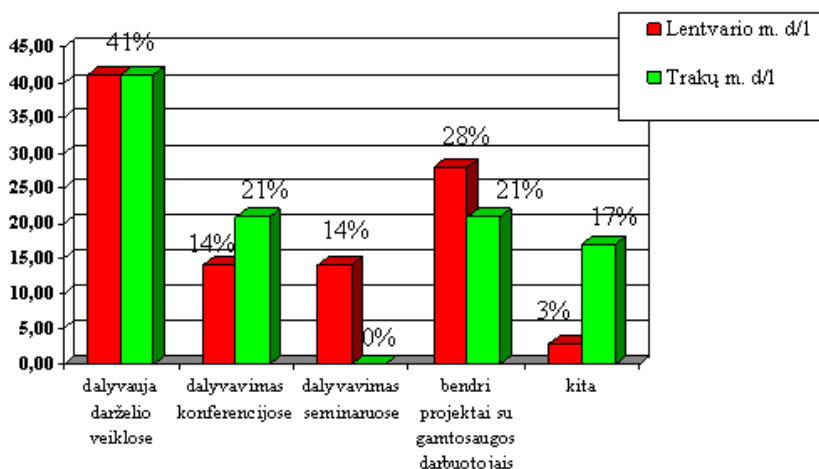
Penktuoju anketos klausimu siekiu išsiaiškinti **kokias darbo formas pedagogai dažniausiai naudoja praktinėje-darbinėje veikloje gamtosauginiam klausimam nagrinėti**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.5 paveiksle.

2.5 pav. **Pedagogų darbo formas praktinėje-darbinėje veikloje**

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d pedagogai dažniausiai naudojami praktinėje-darbinėje veikloje darbo formas: darbais darželio teritorijoje, stebėjimais, tyrimais, mažiau naudojasi darbais ekologiniame takelyje ir darbais artimiausiame parke. Manau, todėl, kad Trakų m. aplinka yra desninga ir unikali supančiais ežerais ir piliakalniais, ko negali pasigirti Lentvario miestas. Trakų m. l/d pedagogų atsakymais, išryškėjo, kad pedagogų praktinėje-darbinėje veikloje labiau įvairesnis darbo formų pasirinkimas, tai priklauso nuo supančios aplinkos. Geriau pažinti gamtą padeda vaikams pasivaikščiavimai, eskursijos po savo gimtą kraštą.

Šeštuoju anketos klausimu siekiu išsiaiškinti **kokias bendravimo formas pedagogai naudoja bendraujant su gamtosaugos darbuotojais**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.6 paveiksle.

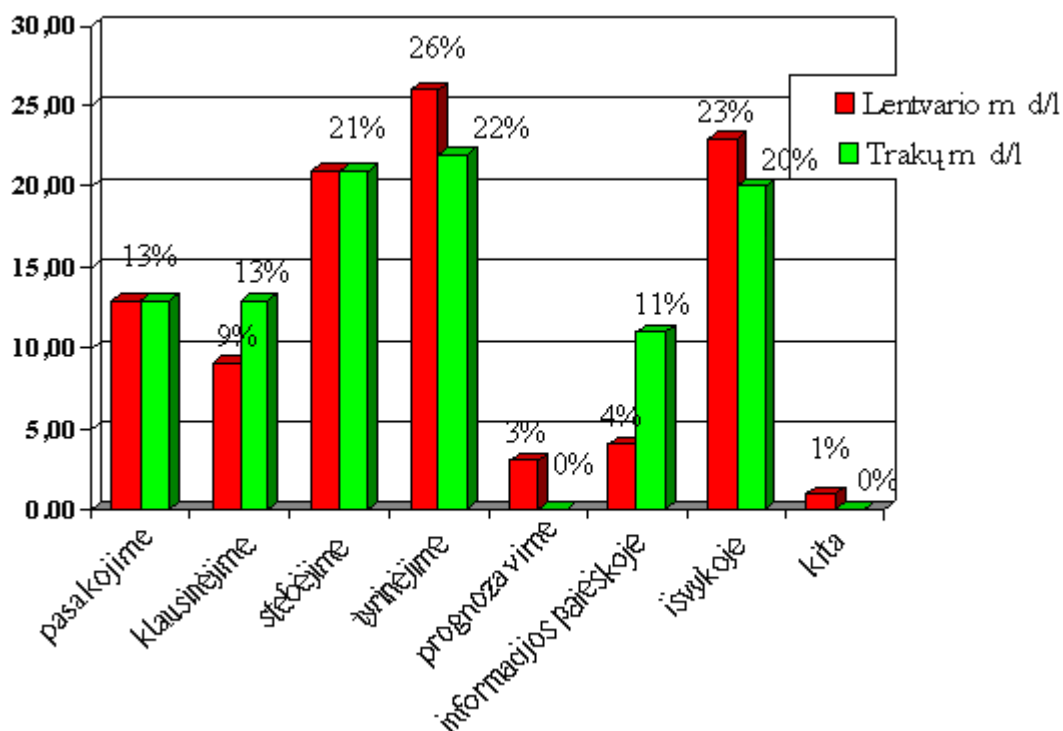
2.6 pav. **Pedagogų bendravimo formas bendraujant su gamtosaugos darbuotojais**

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad daugiausiai Lentvario m. ir Trakų m. 1/d pedagogai pirmenybę teikia bendraujant su gamtosaugos darbuotojais, tai jų dalyvavimas darželio veiklose. Taigi, Lentvario m. 1/d dauguma pedagogų dalyvauja konferencijose ir seminaruose, kartu su gamtosaugos darbuotojais kuria bendrus projektus. Trakų m. 1/d dauguma pedagogų dalyvauja konferencijose, bet nedalyvauja seminaruose. Labai smagu ir džiugu, kad Trakų m. 1/d pedagogai kartu su vaikais dalyvauja kitose veiklose, tai Trakų m. Girininkijos “Jaunųjų miško bičiuliukų sambūjoje”. Vaikas, keliaudamas ekologiniu takeliu, turi unikalią galimybę artimiau susipažinti su gyvąja gamta, pajusti esąs jos dalis, suvokti atsakomybę už pasaulio “žaliojo tako” išsaugojimą.

Septintuoju anketos klausimu siekiama sužinoti pedagogų nuomonę **kokiose pažintinėse-tiriamosiose veiklose vaikai noriausiai dalyvauja**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.7 paveiksle.

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad vaikai noriausiai dalyvauja tyrinėjime-eksperimentavime, išvykoje-atradime, stebėjime, mažiau dalyvauja pasakojime, klausinėjime, informacijos paieškoje. Paaiškėjo, kad Trakų m. 1/d vaikai visiškai nedalyvauja prognozavime. Lentvario m. 1/d vaikai mažiau dalyvauja kitose veiklose, tai didaktiniuose žaidimuose, dailėje.

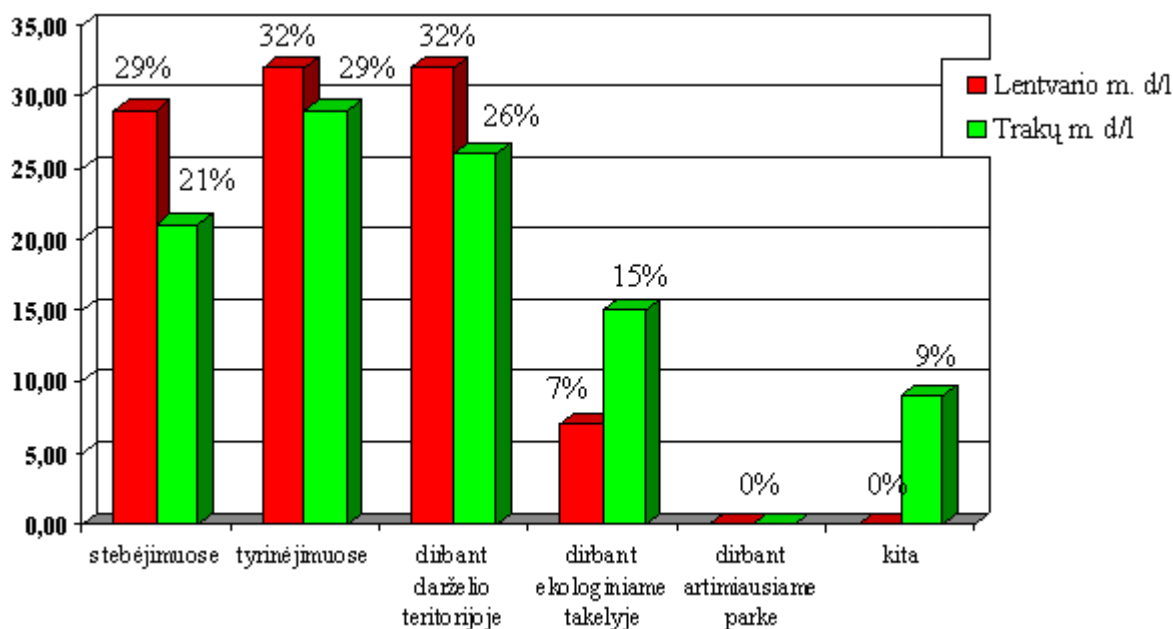
Pasivaikščiøjimai ir išvykos – tai žinių šaltinis, begalė įspūdžių, kurie, susieti su tomis

2.7 pav. Pažintinės-tiriamosios veiklos kuriose vaikai noriausiai dalyvauja

pačiomis ir naujomis vietomis, žmonėmis, gamta, ilgam lieka vaikų atmintyje. Išvykos sutelkia, sudaro sąlygas artimesniam ir nuoširdesniam ugdytinių, jų pedagogų bendravimui, skatina tolimesnį domėjimąsi gamta, socialiai ir intelektualiai brandina ikimokyklinuką.

Aštuntuoju anketos klausimu siekiau sužinoti pedagogų nuomonę, **kokiose praktinėse-darbinėse veiklose vaikai noriausiai dalyvauja**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.8 paveiksle.

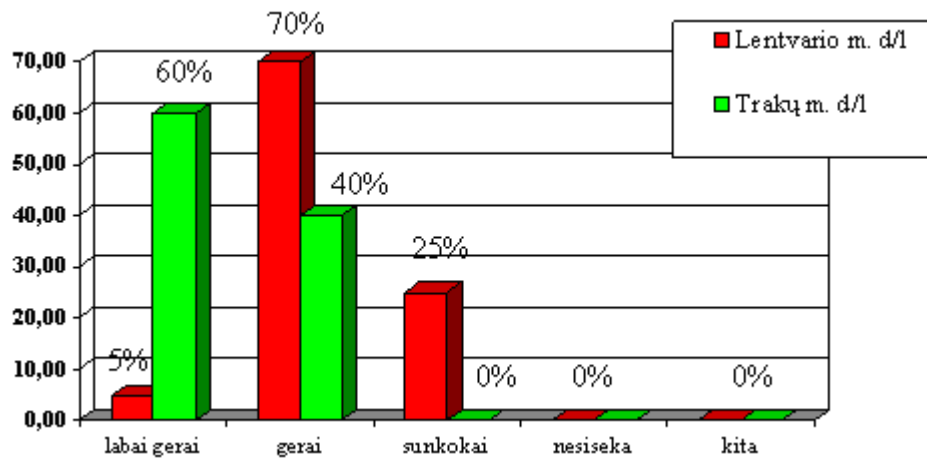
2.8 pav. **Praktinės-darbinės veiklos kuriose vaikai noriausiai dalyvauja**

Taigi paaiškėjo, kad vaikai noriausiai dalyvauja tyrinėjimuose, dirbant darželio teritorijoje, stebėjimuose, mažiau dalyvauja dirbant ekologiniame takelyje, visiškai nedalyvauja dirbant artimiausiame parke.

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. ir Trakų m. d/l pedagogai mano, kad vaikai labiau noriai dalyvauja tyrinėjimuose, taip pat dirbant darželio teritorijoje ir stebėjimuose. Mažesnę dalis pedagogų teigia, kad vaikai noriai dalyvauja dirbant ekologiniame takelyje. Rezultatų analizė atskleidė, Trakų m. l/d pedagogai mano, kad vaikai labiau noriai dalyvauja kitose veiklose, tai Vornikėlių miške.

Pedagogams ir ugdytiniams rūpi ne tik įstaigos, bet ir mikrorajono graži aplinka, bendruomenės poreikius atitinkančių kultūros ir poilsio vietų įrengimas tvarkymas, aplinkosauginę patirtį ugdytiniai perteikia meninės veiklos darbuose.

Devintuoju antetos klausimu siekama sužinoti pedagogų nuomonę, **kaip sekasi bendradarbiauti su tėvais įgyvendinant ekologinio ugdymo idėjas**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.9 paveiksle.

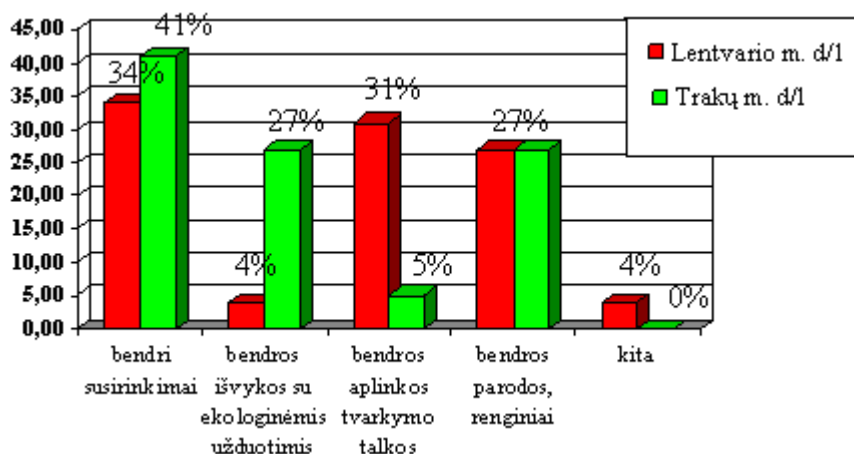

2.9 pav. **Pedagogų bendradarbiavimas su tėvais įgyvendinant ekologinio ugdymo idėjas**

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Trakų m. l/d pedagogams bendradarbiauti su tėvais įgyvendinant ekologinio ugdymo idėjas sekasi labai gerai, daug geriau negu Lentvario m. l/d pedagogams. Manychiau, kad Lentvario m. l/d pedagogai mažai skiria dėmesį tėvams. Turėtų kiek galima daugiau bendradarbiauti su tėvais, supažindinti juos su darželio gyvenimu, kviesti į įvairius renginius ekologine linkme.

Puiku, kai tėvus ir darželio darbuotojus sieja vienas bendras rūpestis – kad vaikai būtų laimingi. Tam kartais reikia tiek nedaug – smagu, kai vaikai pasiūlo įdomių išvykų, o tėvai padeda jas įgyvendinti. Vaikai pasijunta labai svarbūs ir reikalingi.

Dešimtuoju anketos klausimu norėjome sužinoti pedagogų nuomonę, **kokius veiklos būdus bendradarbiaujant su tėvais taiko**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.10 paveiksle.

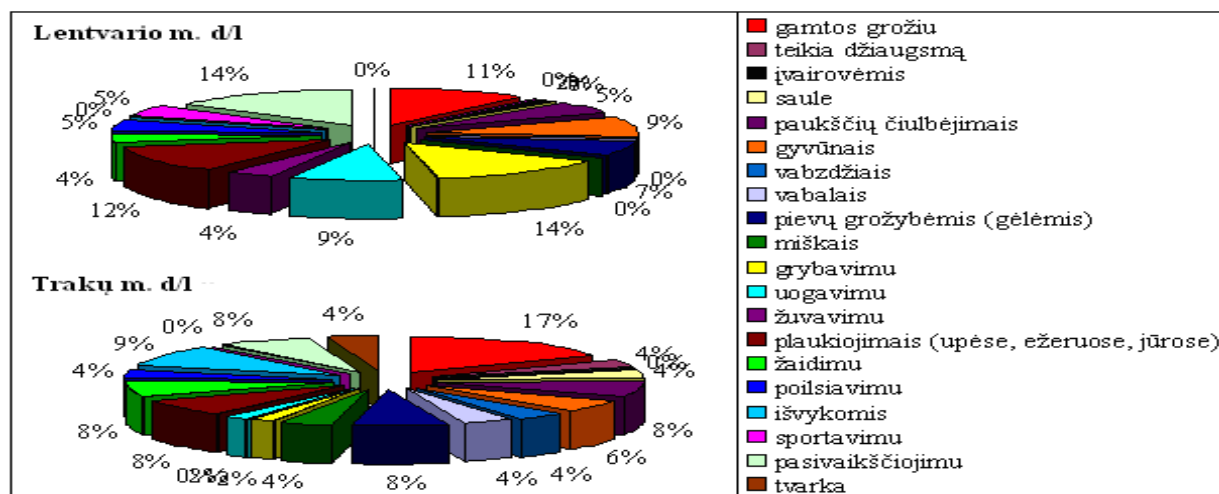
2.10 pav. **Pedagogų veiklos būdai bendradarbiaujant su tėvais**

Anketinės apklausos duomenys rodo, jog bendradarbiaujant su tėvais pedagogai dažniausiai taiko veiklos būdus - bendrus susirinkimus. Lentvario m. l/d pedagogai labiau veiklos būdus bendradarbiaujant su tėvais taiko bendras aplinkos tvarkymo tarnos, beveik visai netaiko bendras išvykas su ekologinėmis užduotimis. Labai džiugu, kad Trakų m. l/d pedagogų

labiau įvairesnis būdų pasirinkimas bendradarbiaujant su tėvais: bendri susirinkimai, bendros išvykos su ekologinėmis užduotimis, bendros parodos, renginiai. Žmogus pats būdamas gamtos dalis, atsako už gamtos išsaugojimą. Kviečiu visus su vaikais stebėti gamtą, nes vaikai auga ir jų pareigų daugėja.

Vaikų diskusijos rezultatų aptarimas

Apklausus Lentvario m. l/d 15 vaikų ir Trakų m. l/d 15 vaikų, siekiant išsiaiškinti **kuo gamta svarbi vaikui**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.11 paveiksle.

2.11 pav. Gamtos svarbumas vaikui

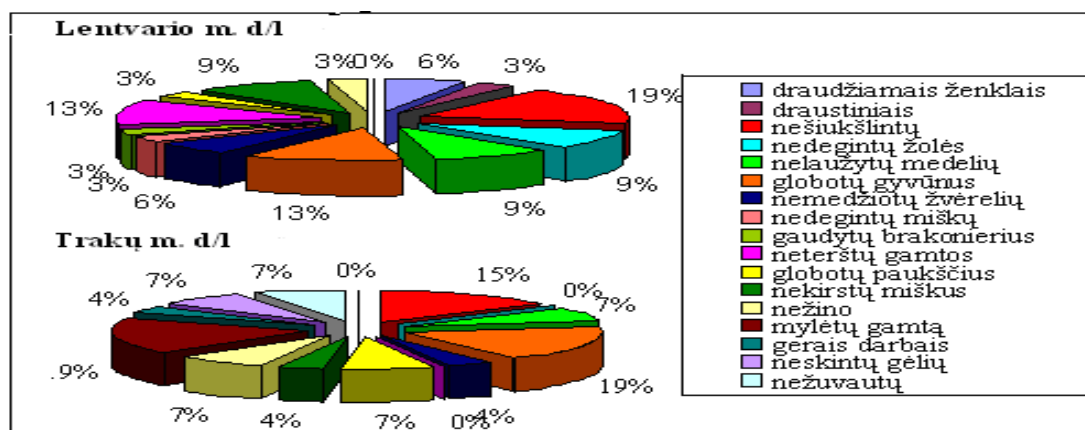
Intervijų duomenys rodo, Lentvario m. l/d vaikams labiau svarbi gamta tuo, kad galima grybauti, pasivaikščioti, maudytis upėje, ežere, jūroje, taip pat pasigrožėti gamta. Trakų m. l/d vaikams labiau svarbi gamta, kad galima grožėtis ja. Taip pat svarbi išvykomis, paukščių čiulbėjimais, pievų grožybėmis, pasivaikščiojimu. Didžiausią ugdomąjį poveikį vaikui daro ta veikla, kuri jam įdomi, plečia akiratį, kurioje jis pats aktyviai reiškiasi.

Diskusijos metu norėjau sužinoti vaikų samprotavimą, **jei būtų gamtos apsaugos ministru**, kokių priemonių imtusi gamtai apsaugoti. Paaiškėjo jei būtų gamtos apsaugos ministru, tai Trakų m. l/d daugiausiai vaikų sugebėtų apsaugoti gamtą, dauguma nekirstų miškų, neterštų aplinkos, nemedžiotų žvėrelių ir nenaikintų gyvūnų, nemaža dalis vaikų nusprendė, kai užaugs pagalvos kaip reikėtų geriau apsaugoti gamtą. Lentvario m. d/l daugiausiai vaikų mano, kad reikėtų daugiau skirti gamtos apsaugos darbuotojų gamtai saugoti. Dauguma vaikų mano, kad nereikėtų medžioti žvėrelių, gražias vietas aptverti tvoromis ir be leidimo neleisti žmonių. Daugiau pristatyti draudžiamųjų ženklų, įkurti draustinius, skirti gamtos apsaugos darbuotojus saugoti gamtą, kad prie ežerų nestatytų namų, kad žmonės galėtų poilsiauti gamtoje be automobilių. Daugumas vaikų diskutuoja, kelia probleminius klausimus – pamąstymus: Gerai

būtų, kad automobiliai pasikrautų saulės energija, tai neterštų oro. Galėtų judėti laidais „elektriniai automobiliai“ ir t.t.

Kiekvienas iš jų turi savo nuomonę. Daugumas vaikų atsakė, kad labai stipriai baustų žmones, kurie nesilaiko taisyklių, kurie nesaugoja gamtos, kurie nesirūpina jos gerove. Daugumas vaikų žino, kad pasodindami daug naujų medelių, miškuose mažų eglaičių dar labiau pagyvins gražią Lietuvėlę.

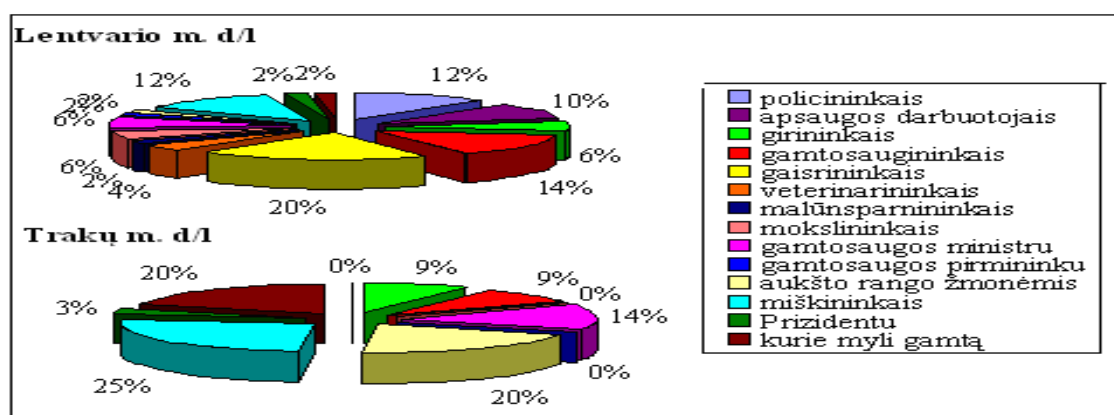
Diskusijos metu sužinojau, **kokiais veiksmais ir būdais vaikai galėtų padėti saugoti gamtą?** Paaikškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.12 paveiksle.

2.12 pav. Vaikų veiksmai ir būdai padedant saugoti gamtą

Diskusijos duomenys rodo, Lentvario m. l/d daugiausiai vaikų mano, kad padėtų apsaugoti gamtą draudžiamais ženklais. Daugumas vaikų padėtų saugoti gamtą globodami gyvūnus, neteršdami gamtos. Taip pat nemaža dalis vaikų padėtų saugoti gamtą nedegindami žolės, nelaužydami medelių, nekirsdami miškų. Trakų m. l/d daugiausiai vaikų mano, kad padėtų apsaugoti gamtą globodami gyvūnus. Dauguma vaikų padėtų saugoti gamtą nešiukšlindami. Taip pat nemaža dalis vaikų padėtų saugoti gamtą mylėdami ir saugodami ją.

Diskusijos metu siekiau sužinoti vaikų kaip galvoja, **su kokiais žmonėmis reikėtų bendradarbiauti**, kad jie padėtų saugoti gamtą. Paaikškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.13 paveiksle.

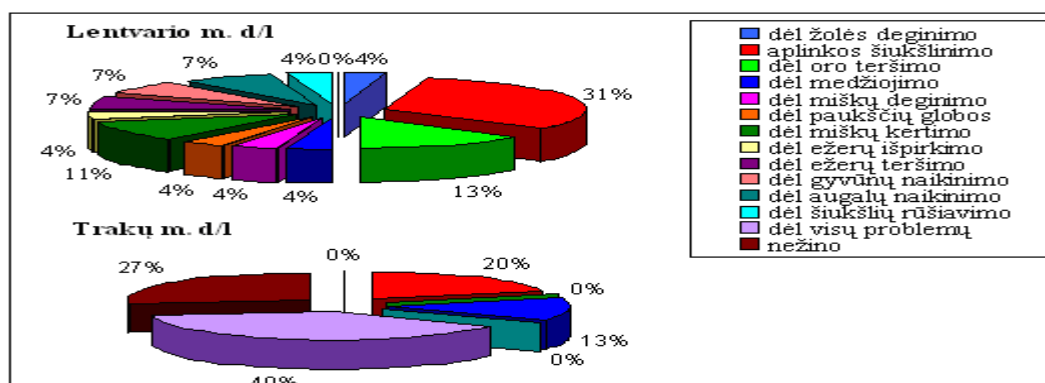

2.13 pav. Žmonės su kuriais reikėtų bendradarbiauti

Diskusijos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d vaikai ryškiai išskiria gaisrininkus, kurie padėtų saugoti gamtą. Daugumas vaikų pagalbos prašytų gamtosaugininkų, miškininkų, policininkų. Trakų m. l/d vaikai ryškiai išskiria miškininkus, kurie padėtų saugoti gamtą. Daugumas vaikų pagalbos prašytų aukšto rango žmonių, žmonių kurie myli gamtą. Nemaža dalis vaikų pagalbos prašytų pas gamtosaugos ministrą. Tyrimo duomenų analizė parodė, kad vaikai tikrai yra girdėję apie darbuotojus, kurie galėtų padėti saugoti gamtą.

Diskusijos metu siekiau išsiaiškinti **kokias problemas reikėtų spręsti gamtai apsaugoti**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.14 paveiksle.

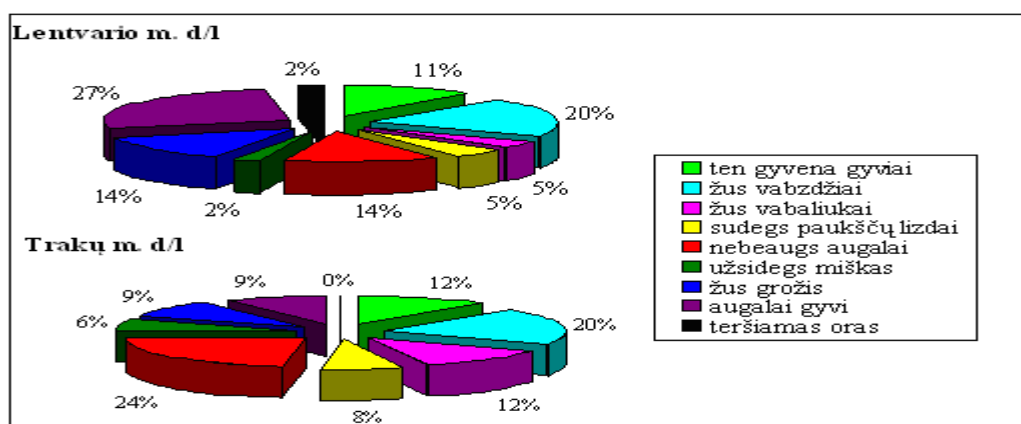
Diskusijos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d vaikai ryškiai išskiria didžiausią problemą, tai aplinkos šiuokšlinimą. Daugumas vaikų mano, kad reikėtų spręsti problemą dėl oro teršimo. Trakų m. l/d vaikai ryškiai išskiria visas problemas dėl kurių reikėtų spręsti gamtai apsaugoti. Dauguma vaikų mano, kad reikėtų spręsti problemą dėl aplinkos šiuokšlinimo. Kai kurie pripažįsta, kad nežino kokias problemas reikėtų spręsti pirmiausiai.

2.14 pav. Problemos kurias reikia spręsti gamtai apsaugoti

Tyrimo duomenų analizė parodė, kad vaikai tikrai pastebi ir žino apie gamtoje kylančias problemas. Vaikai suvokia, kad tokiu atveju, dar yra vilties, kad kažkas labai mylės gamtą, kad saugos ją, neleis žaloti kitiems.

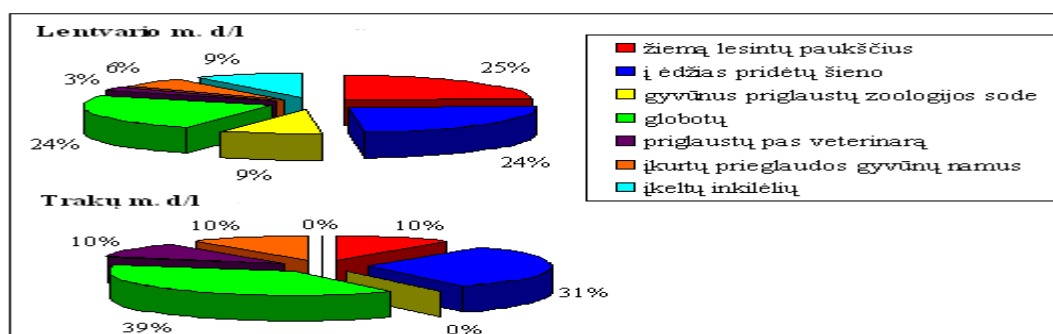
Septintuoju klausimu siekiau sužinoti vaikų nuomonę, **kodėl negalima deginti žolės, naikinti gamtos**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.15 paveiksle.

2.15 pav. Vaikų požiūris į deginamą žolę ir naikinamą gamtą

Diskusijos duomenys rodo, Lentvario m. l/d vaikai labai ryškiai išskiria, kad gamta ir augalai yra gyvi ir jų naikinti negalima. Dauguma vaikų mano, kad žus vabzdžiai. Nemaža dalis vaikų mano, kad nebeaugs daugiau augalai ir išnyks gamtos grožis. Trakų m. l/d vaikai labai ryškiai išskiria, jei bus deginama žolė ir naikinama gamta daugiau nebeaugs augalai. Daugumas vaikų mano, kad žus vabzdžiai, vabaliukai ir įvairūs gyviai. Labai džiugu, kad vaikai gamtą lygina su žmogaus gyvybe. Gamta, kaip ir žmogus, keičia savo rūbą. Gamtai, kai ir žmogui reikia šviesos, šilumos ir vandens. Į klausimą „ar galima deginti žolę, naikinti gamtą?“ vaikai labai jautriai reguoja. Jų pamąstymas: „jei nulaušim medį ar kitą augalą, tai jis neaugs, nežaliuos, bus negražus, jo neaplankys paukščiai, nesusuks lizdų, nesudės kiaušinių“ ir t.t. Vaikams gamta reiškia meilę, bet kartu ir rūpestį, malonią pareigą, papildomą darbą.

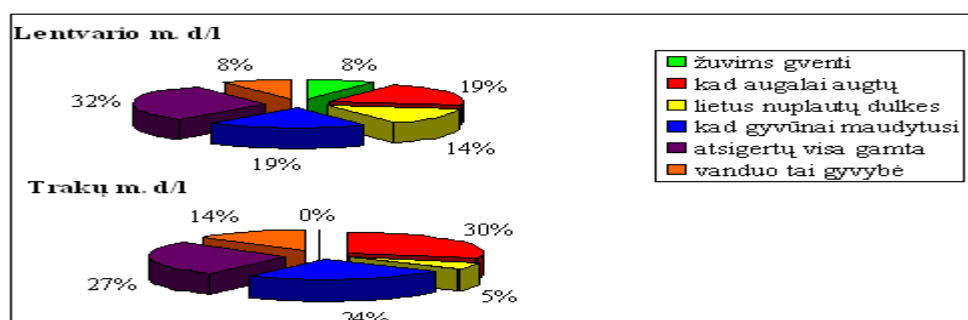
Diskusijos metu siekiau išsiaiškinti vaikų nuomonę, **kaip pasirūpintų gyvūnais**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.16 paveiksle.

2.16 pav. Vaikų pasirūpinimas gyvūnais

Tyrimo duomenų analizė parodė, kad Lentvario m. l/d vaikai gyvūnais pasirūpintų labiau žiemą, lesintų paukščius, neštų į mišką žvėreliams lauktuvių, juos globotų. Daugumas vaikų benamius gyvūnus priglaustų zoologijos sode, pavasarį įkeltų inkilėlius, kad galėtų paukščiai perėti. Trakų m. l/d vaikai labiau gyvūnus globotų, labiau pasirūpintų žiemą, nes jiems sunkiau susirasti maisto. Daugumas vaikų žiemos metu neštų į mišką žvėreliams lauktuvių. Nemaža vaikų dalis lesintų paukštelius, priglaustų valkataujančius gyvūnus pas veterinara arba įkurtų gyvūnų prieglaudos namus.

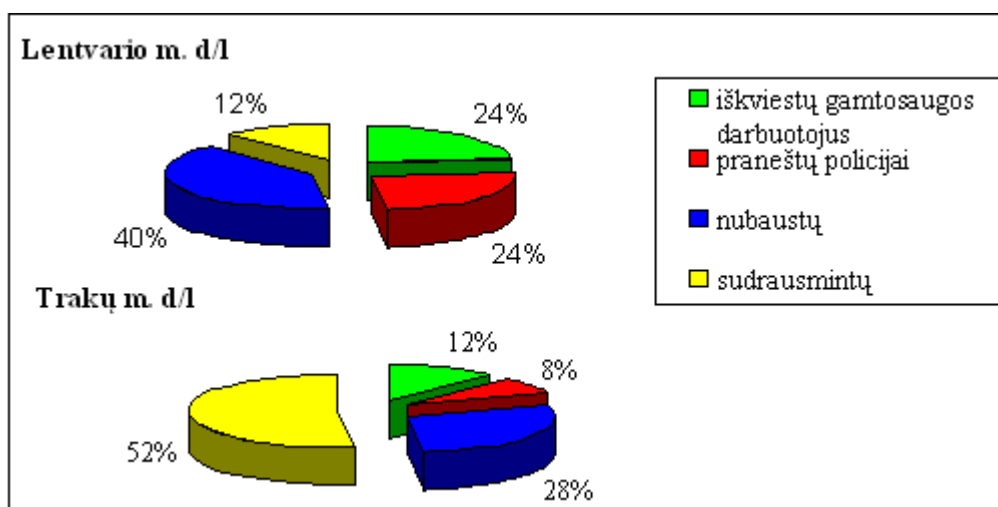
Sekančiu klausimu sekiau išsiaiškinti vaikų požiūrį, **kam gamtai reikalingas vanduo**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.17 paveiksle.

2.17 pav. Vaikų požiūris, kam gamtai reikalingas vanduo

Diskusijos duomenys rodo, Lentvario m. l/d vaikai mano, kad gamtai vanduo labiausiai reikalingas atsigerti. Dauguma vaikų mano, kad vanduo reikalingas gyvūnams nusimaudyti, kad galėtų augti augalai. Nemaža dalis vaikų labai įdomiai atsakė, kad lietus nuplauna nuo augalų dulkes. Trakų m. l/d vaikai mano, kad labiausiai vanduo reikalingas, kad augtų augalai, be vandens jie išdžiūs. Dauguma vaikų mano, gamtai vanduo reikalingas, kad atsigertų visa gamta, labai džiugu, kad gamtą lyginą su žmogumi. Nemaža dalis vaikų, taip pat mano, kad vanduo reikalingas ir nusiprausti gyvūnams. Vaikai žino, kad vanduo - gyvybė, be vandens nebus gyvybės.

Žinant vaikų jautrumą ir rūpestį gamtai, kyla klausimas, **ką jie darytų jeigu pamatytų žmonių blogą elgesį gamtoje**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.18 paveiksle.

2.18 pav. **Veiksmai pamačius žmonių blogą elgesį gamtoje**

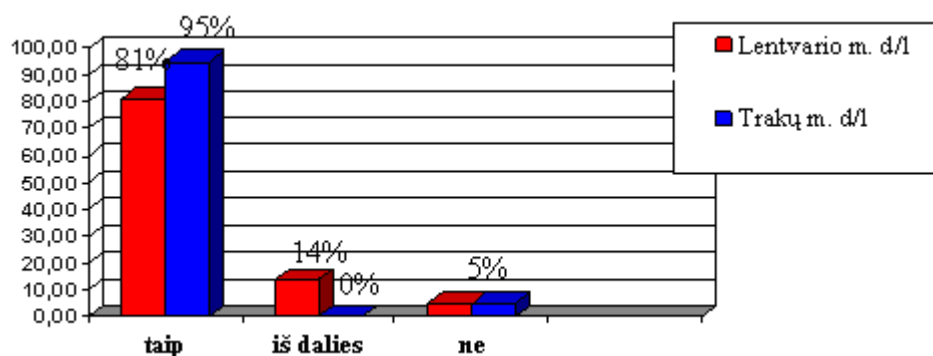
Diskusijos duomenys rodo, Lentvario m. l/d daugiausiai vaikų mano, kad pamatę žmonių netinkamą elgesį gamtoje, reikėtų iš karto nubausti. Dauguma vaikų mano, kad reikėtų iškviešti gamtosaugos darbuotojus, pranešti policijai. Mažesnė dalis vaikų mano, kad reikėtų sudrausminti. Palyginus su Trakų m. l/d daugiausiai vaikų mano, kad reikėtų pirmiausiai sudrausminti. Dauguma vaikų mano, kad reikėtų iš karto nubausti. Maženė dalis vaikų mano, kad reikėtų iškviešti gamtosaugos darbuotojus. Ir tik maža dalelė vaikų mano, kad reikėtų pranešti policijai.

Kaip matote iš pateiktų paveikslų, vaikai reiškia didelį norą saugoti gamtą, rūpintis ją, globoti, neleisti kitiems jos teršti, bet ką apie tai mano, jų tėvai?

Tėvų apklausos rezultatų aptarimas

Vienas tyrimo tikslų buvo išsiaiškinti tėvų požiūrį į gamtosaugos ugdymą ikimokyklinėje įstaigoje. Apklausus Lentvario m. l/d 22 tėvus ir Trakų m. l/d 20 tėvų, **ar**

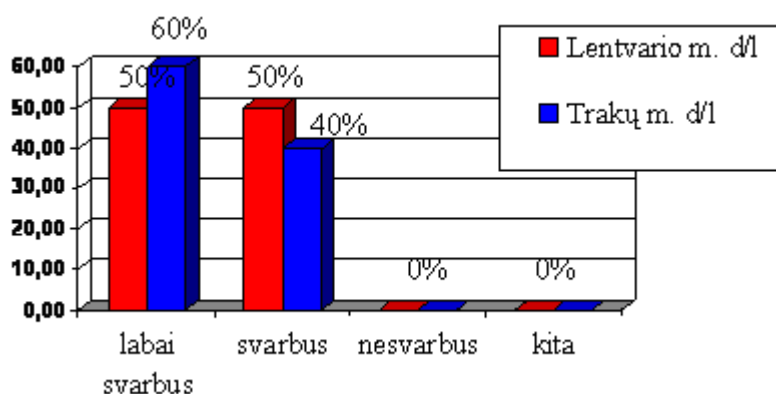
pastebi grupėje gamtosaugos ugdymo darbą, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.19 paveiksle.

2.19 pav. Tėvų požiūris į gamtosaugos ugdymą ikimokyklinėje įstaigoje

Anketos apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. ir Trakų m. l/d tėvai ryškiai pastebi gamtosaugos ugdymo darbą grupėse. Tai rodo, kad tėvai patenkinti pedagogų darbo kokybe.

Tyrimu siekiama išsiaikinti tėvų požiūrį, ar svarbus gamtosauginis ugdymas vaikui, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.20 paveiksle.

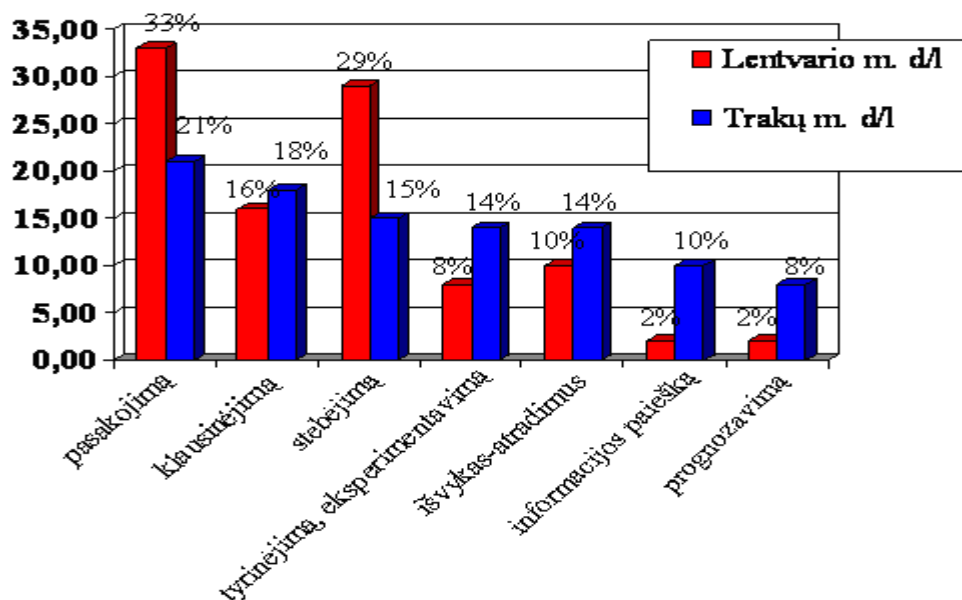

2.20 pav. Tėvų požiūris ar svarbus gamtosauginis ugdymas vaikui

Anketinės apklausos duomenys rodo, Lentvario m. l/d tėvai mano vienodai, kad gamtosauginis ugdymas vaikui yra labai svarbus ir tiek pat tėvų mano, kad svarbus. Trakų m. l/d daugiausiai tėvų mano, kad labai svarbus gamtosauginis ugdymas vaikui. Dauguma tėvų mano, kad gamtosauginis ugdymas vaikui svarbus. Gamtosauginis ugdymas vaikams atveria neribotas galimybes pažinti ir tirti pasaulį.

Siekiant išsiaikinti, kokias tėvai pastebėjo naudojamas grupėje darbo formas pažintinėje-tiriamojame veikloje gamtosauginiam klausimam nagrinėti, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.21 paveiksle.

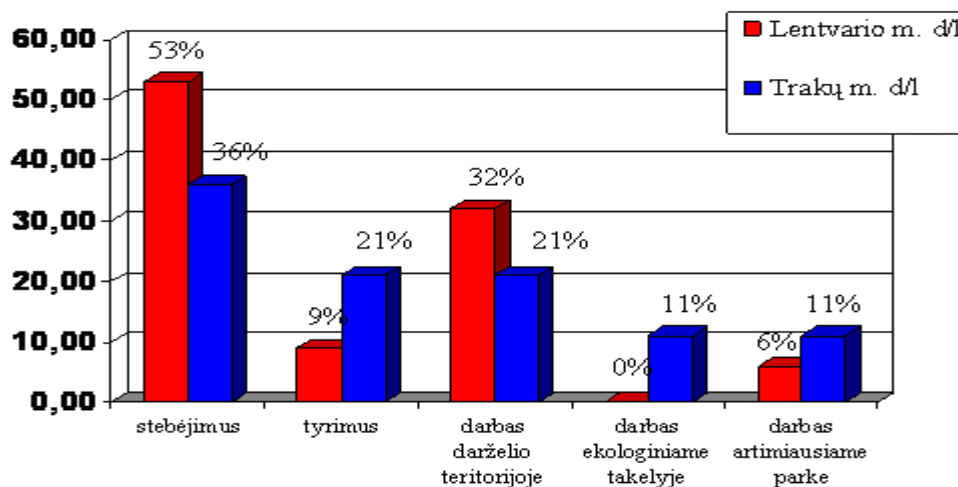
Anketos apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d tėvai dažniausiai pastebi darbo

2.21 pav. Darbo formos pažintinėje-tiriamojije veikloje

formas: pasakojimą, stebėjimą pažintinėje-tiriamojije veikloje gamtosauginiam klausimam nagrinėti. Daugumas tėvų pastebi darbo formas: klausinėjimą, išvykas-atradimus, tyrinėjimą-eksperimentavimą. Beveik nepastebi darbo formų: infomacijos paieškos, prognozavimo. Trakų m. l/d tėvai dažniausiai pastebi darbo formas: pasakojimą, klausinėjimą pažintinėje-tiriamojije veikloje gamtosauginiam klausimam nagrinėti. Daugumas tėvų beveik vienodai pastebi darbo formas: stebėjimą, tyrinėjimą, eksperimentavimą, išvykas-tradimus, informacijos paiešką, prognozavimą pažintinėje-tiriamojije veikloje gamtosauginiam klausimam nagrinėti. Galima daryti išvadas, kad Trakų m. l/d tėvai labiau pastebi pažintinėje-tiriamojije veikloje įvairesnių darbo formų pasirinkimą.

Siekiant išsiaiškinti, kokias tėvai pastebėjo naudojamas grupėje **darbo formas praktinėje-darbinėje veikloje gamtosaugimiam klausimam nagrinėti**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.22 paveiksle.

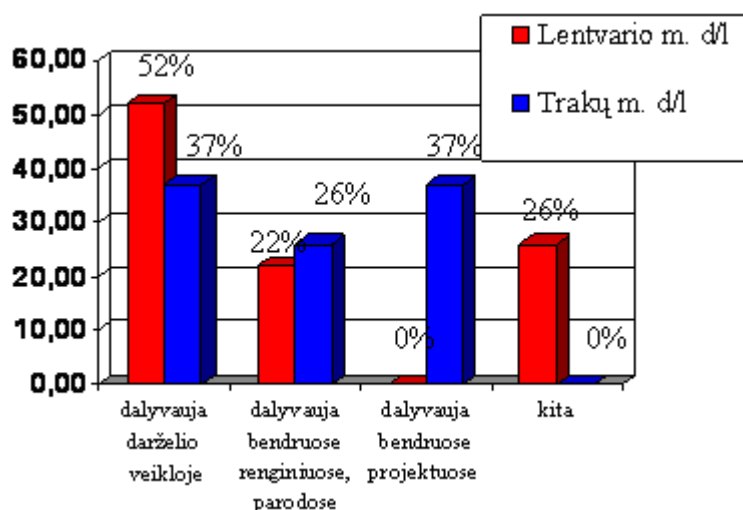
2.22 pav. Darbo formos praktinėje-darbinėje veikloje

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad iš visų darbo formų praktinėje-darbinėje veikloje, daugiausiai tėvų dažniausiai pastebi stebėjimą. Lentvario m. l/d dauguma tėvų praktinėje-darbinėje veikloje pastebi darbą darželio teritorijoje. Mažesnę tėvų dalis pastebi praktinėje-darbinėje veikloje tyrimus, darbą artimiausiame parke. Trakų m. l/d dauguma tėvų praktinėje-darbinėje veikloje pastebi beveik vienodai kiek tyrimus, tiek darbą darželio teritorijoje, darbą ekologiniu takeliu, darbą artimiausiame parke. Tai rodo, kad Trakų m. l/d tėvai labiau įžvelgia praktinėje-darbinėje veikloje įvairesnių darbo formų pasirinkimą.

Stebėdami 2.22 paveiksle gautus rezultatus, paaiškėjo, kad Lentvario m. l/d tėvai visiškai nepastebi praktinėje-darbinėje veikloje darbo formos - darbas ekologiniame takelyje.

Galime daryti išvadas, kad Trakų m. l/d pedagogai taiko ekologinio ugdymo programą, o Lentvario m. l/d pedagogai ugdo tik gamtosaugos linkme.

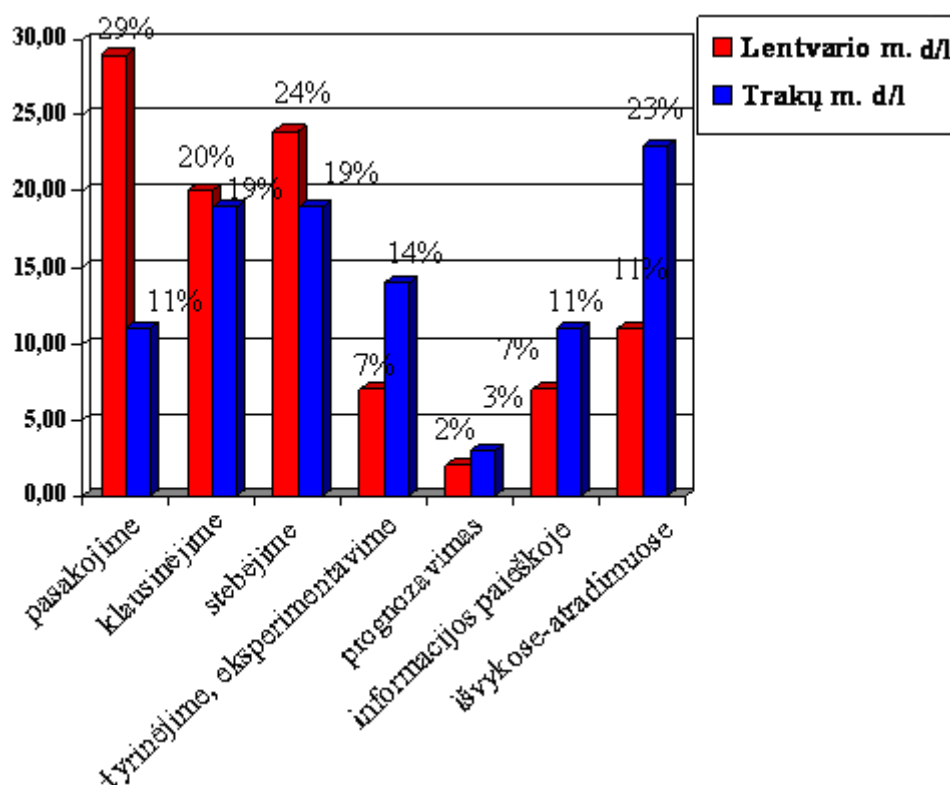
Siekiant išsiaiškinti kokias tėvai pastebėjo naudojamas **bendravimo formas su gamtosaugos darbuotojais darželyje**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.23 paveiksle.

2.23 pav. **Bendravimo formas su gamtosaugos darbuotojais**

Anketos apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d tėvų požiūris į bendravimo formas su gamtosaugos darbuotojais, labai ryškiai išskiria gamtosaugos darbuotojų dalyvavimą darželio veiklose. Dauguma tėvų požiūris į bendravimo formas su gamtosaugos darbuotojais, išskiria jų dalyvavimą bendruose renginiuose, parodose. Beveik trečdalis tėvų nepastebėjo jokiose veiklose pedagogų bendravimo su gamtosaugos darbuotojais. Palyginus Trakų m. l/d tėvų požiūrį į bendravimo formas su gamtosaugos darbuotojais, labai ryškiai išsiskiria gamtosaugos darbuotojų dalyvavimą darželio veiklose ir dalyvavimą bendruose projektuose. Dauguma tėvų požiūris į bendravimo formas su gamtosaugos darbuotojais, išskiria jų dalyvavimą bendruose renginiuose, parodose.

Siekiant išsiaiškinti tėvų požiūrį, **kokioje pažintinėje-tiriamoji veikle jų vaikas aktyviai dalyvauja**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikti 2.24 paveiksle.

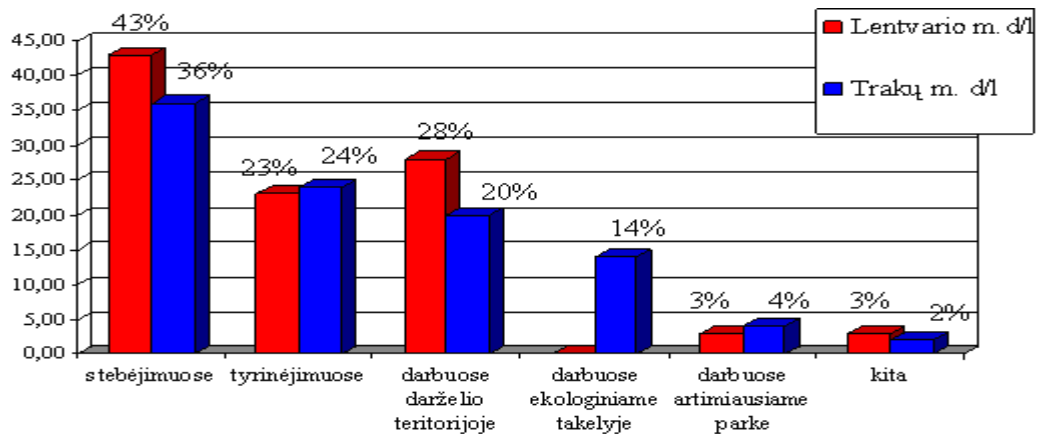
2.24 pav. **Vaikų aktyvumas pažintinėje-tiriamoji veikle**

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d daugiausiai vaikų aktyviai dalyvauja pažintinėje-tiriamoji veiklose, tai pasakojime. Tėvų požiūris, kad dauguma vaikų aktyvesni būna klausinėjime, stebėjime. Mažesnė dalis vaikų aktyviai dalyvauja tyrinėjime-eksperimentavime, informacijos paieškoje, išvykose-atradimuose. Trakų m. l/d daugiausiai vaikų aktyviai dalyvauja pažintinėje-tiriamoji veikloje, tai išvykose-atradimuose. Tėvų požiūris, kad dauguma vaikų aktyviai dalyvauja stebėjime, klausinėjime, tyrinėjime-eksperimentavime. Mažesnė dalis vaikų aktyviai dalyvauja pažintinėje-tiriamoji veikloje pasakojime, informacijos paieškoje. Tyrimo duomenų analizė rodo, kad tėvų nuomone, pažintinėje-tiriamoji veikloje vaikai aktyviai dalyvauja pasakojime ir išvykose-atradimuose.

Apžvelgus tyrimo duomenis, pagal tėvų požiūrį, galima daryti prielaidą, jog ne visos darbo formos naudojamos pažintinėje-tiriamoji veikloje. Vaikai beveik neatsiskleidžia dalyvaudami per prognozavimą. Lentvario m. l/d pedagogai turėtų atkreipti į šią problemą didesnę dėmesį ir numatyti įvairesnių darbo formų įgyvendinimą pažintinėje-tiriamoji veikloje.

Siekiant išsiaiškinti tėvų požiūrį, **kokioje praktinėje-darbinėje veikloje jų vaikas aktyviai dalyvauja**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikti 2.25 paveiksle.

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d daugiausiai vaikų aktyviai

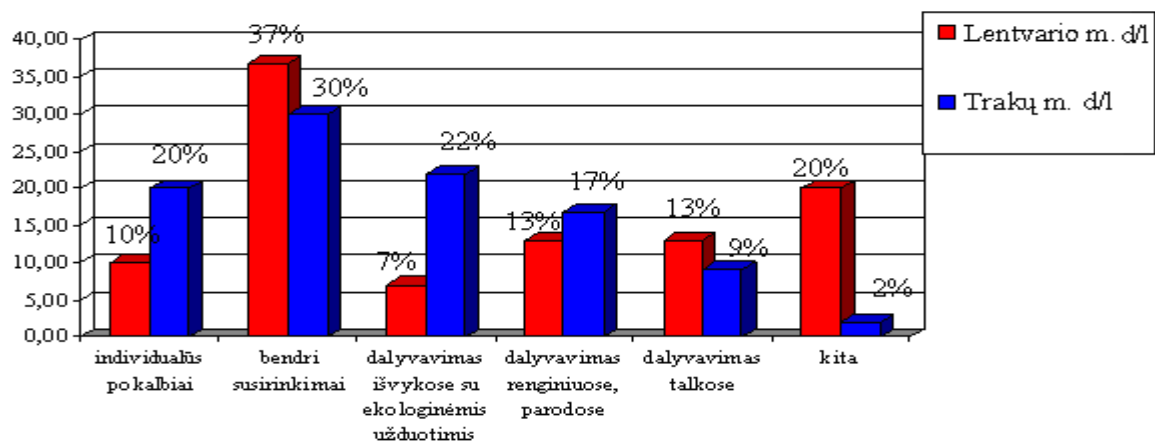

2.25 pav. Vaikų aktyvumas praktinėje-darbinėje veikloje

dalyvauja praktinėje-darbinėje veikloje, tai stebėjimuose. Kaip pastebėjo tėvai, dauguma vaikų aktyviai dalyvauja tyrinėjimuose, darbuose darželio teritorijoje. Apžvelgus tyrimo duomenys, pagal tėvų požiūrį, visiškai vaikai nedalyvauja darbuose ekologiniame takelyje, darbuose artimiausiame parke. Manoma, kad tam pedagogai nesudaro sąlygų, kad vaikai galėtų pasireikšti įvairiuose praktinėse-darbinėse veiklose. Mažesnę dalis tėvų visiškai nežino kokiose veiklose vaikas aktyviai dalyvauja, tai labai liūdina. Trakų m. l/d daugiausiai vaikų aktyviai dalyvauja praktinėje-darbinėje veikloje, tai stebėjimuose. Tėvų nuomone, kad daugumas vaikų aktyviai dalyvauja tyrinėjimuose, darbuose darželio teritorijoje, darbuose ekologiniame takelyje. Maža dalis tėvų pastebi, kad vaikai aktyviai dalyvauja darbuose artimiausiame parke. Taip pat tėvai pastebi, kad vaikai aktyviai dalyvauja ir kitose veiklose, tai išvykose į kaimą.

Apžvelgus tyrimo duomenys, pagal tėvų požiūrį, Trakų m. l/d pedagogai praktinėje-darbinėje veikloje pritaiko daug įvairesnių darbo formų, kuriose vaikai galėtų atsiskleisti, to negalima pasakyti apie Lentvario m. l/d pedagogų įvairesnių darbo formų pritaikymą.

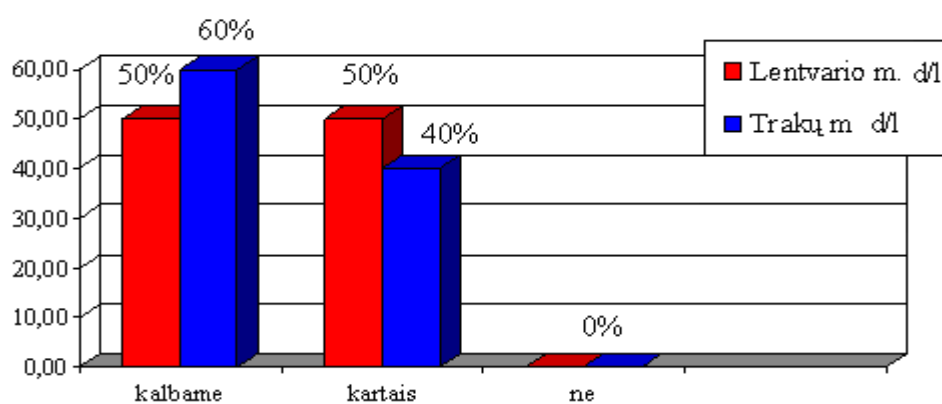
Siekiant išsiaiškinti tėvų požiūrį, **kokiais veiklos būdais padeda įgyvendinti gamtosaugos ugdymo idėjas darželyje**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.26 paveiksle.

2.26 pav. Veiklos būdai padedant įgyvendinti gamtosaugos ugdymo idėjas

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. ir Trakų m. l/d daugiausiai tėvų gamtosaugos ugdymo idėjas padeda įgyvendinti per bendrus susirinkimus. Trakų m. l/d dauguma tėvų gamtosaugos ugdymo idėjas padeda įgyvendinti per individualius pokalbius, dalyvavimą išvykose su ekologinėmis užduotimis, dalyvavimą renginiuose, parodose. Mažesnė dalis tėvų gamtosaugos ugdymo idėjas padeda įgyvendinti per dalyvavimą talkose. Lentvario m. l/d dauguma tėvų jokiais veiklos būdais nepadeda įgyvendinti gamtosaugos ugdymo idėjas, tai labai liūdna. Ir tik maža dalis tėvų gamtosaugos ugdymo idėjas padeda įgyvendinti per individualius pokalbius, dalyvavimą išvykose su ekologinėmis užduotimis, dalyvavimas renginiuose, parodose, dalyvavimas talkose.

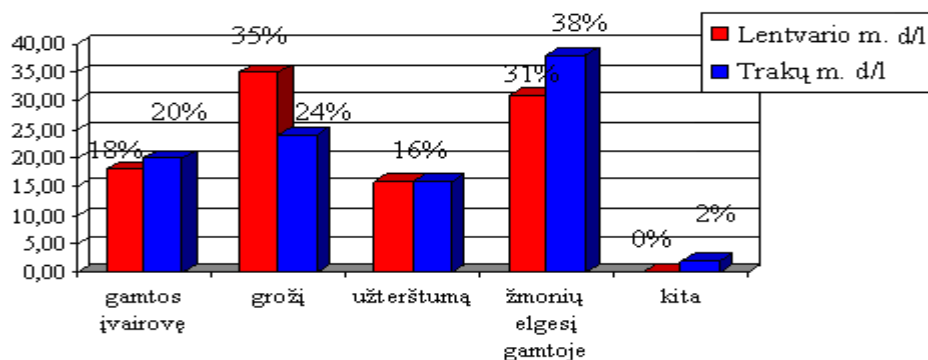
Siekiant išsiaiškinti **ar šeimoje kalbasi apie gamtosaugą**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.27 paveiksle.

2.27 pav. Šeimoje kalbama apie gamtosaugą

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d pusė tėvų kalbasi su vaikais apie gamtosaugą šeimoje ir pusė tėvų tik kartais kalbasi su vaikais apie gamtosaugą. Trakų m. l/d daugiausiai tėvų kalbasi su vaikais apie gamtosaugą ir dauguma tėvų tik kartais kalbasi su vaikais apie gamtosaugą. Labai džiugu, kad neatsirado tokių tėvų kurie visiškai nesikalba su vaikais apie gamtosaugą šeimoje.

Siekiant išsiaiškinti **į ką tėvai atkreipia dėmesį būdami su vaikais gamtoje**, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.28 paveiksle.

2.28 pav. Tėvų požiūris, į ką atkreipia dėmesį būdami su vaikais gamtoje

Anketinės apklausos duomenys rodo, kad Lentvario m. l/d daugiausiai tėvų būdami su vaikais gamtoje didžiausia dėmesį kreipia į gamtos grožį, žmonių elgesį gamtoje. Dauguma tėvų būdami su vaikais gamtoje didesnę dėmesį kreipia į gamtos įvairovę, užterštumą. Trakų m. l/d daugiausiai tėvų būdami su vaikais gamtoje didžiausia dėmesį kreipia į žmonių elgesį gamtoje. Dauguma tėvų būdami su vaikais gamtoje didesnę dėmesį kreipia į gamtos įvairovę, grožį, užterštumą. Maža dalis tėvų būdami su vaikais gamtoje didesnę dėmesį kreipia į kitą, tai į gamtos visumą, kuo daugiau būti gamtoje.

Gamta – gyva, nuostabi laboratorija. Joje stebi gamtos dėsnius, randi ir tyrinėji augalus ir gyvūnus, pajunti gamtos amžinumą. Labai džiugu, kad tėvai kartu su vaikais siekia ne tik materialinės naudos, lankydami gamtoje, bet ir ugdo meilę, padarbą gamtai.

Grupės dienyno-planavimo apžvalgos lyginamoji analizė

Apžvelgta buvo Lentvario m. ir Trakų m. darželio priešmokyklinės grupės auklėtojos planavimo veiklų knyga. Apžvelgdama Lentvario m. darželio priešmokyklinės grupės auklėtojos knygą, siekiau išsiaiškinti kokias darbo formų įvairoves naudoja darbe, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.1 lentelėje (žiūrėti P12).

2.1 lentelė

Lentvario m. darbo formų apžvalga priešmokyklinės grupės veiklos planuose

Laikas	Vieta	Tema	Darbo formos	Tikslas	Veikla

Apžvelgdama Trakų m. darželio priešmokyklinės grupės auklėtojos knygą siekiau išsiaiškinti kokias darbo formų įvairoves naudoja darbe, paaiškėjo tokie duomenys, kurie pateikiami 2.2 lentelėje (žiūrėti P13).

2.2 lentelė

Trakų m. darbo formų apžvalga priešmokyklinės grupės veiklos planuose

Laikas	Vieta	Tema	Darbo formos	Tikslas	Veikla

Pagal gautus grupės dienyno-planavimo apžvalgos rezultatus, galime lyginti Lentvario m. ir Trakų m. darželio priešmokyklinės grupės veiklos darbo formų įvairovių naudojimą gamtosauginiam ugdymui:

2.3 lentelė

Grupės dienyno-planavimo apžvalgos rezultatai

Nr.	Darbo formos	Lentvario m. l/d priešmokyklinės grupės	Trakų m. l/d priešmokyklinės grupės
1.	Pažintines-tiriamasias veiklas	5%	2%
2.	Pokalbius	25%	14%
3.	Stebėjimus	15%	14%
4.	Tyrinėjimus	8%	13%
5.	Informacijos paieškas	10%	7%
6.	Išvykas	7%	23%
7.	Išvykas-atradimus	3%	2%
8.	Praktines-darbines veiklas	12%	9%
9.	Išvykas ekologinius takelius	3%	7%
10.	Menines veiklas	7%	4%
11.	Renginius	5%	5%

Tyrimo duomenų analizė parodė, kad per visus mokslo metus Lentvario m. darželio priešmokyklinės grupės pedagogai ugdomosios veiklos planuose, dažniausiai naudoja darbo formą gamtosauginiams klausimams nagrinėti pokalbius. Trakų m. darželio priešmokyklinės grupės pedagogai ugdomosios veiklos planuose, dažniausiai naudoja darbo formą gamtosauginiam klausimam nagrinėti išvykas. Taip pat matome, kad Lentvario m. darželio priešmokyklinės grupės pedagogai dažniau naudoja darbo formas gamtosauginiams klausimams nagrinėti stebėjimus, praktines-darbines veiklas, informacijos paieškas. Mažiau naudoja išvykas-atradimus ir darbą ekologiniu takeliu. Manychiau, kad tam nesudaromos sąlygos. Žinome, kad Trakai - tai kurortinis miestas, dėsningas savo kraštovaizdžiais. Labiau yra sudaromos sąlygos vaikams pažinti gamtą. Kaip matome rezultatuose Trakų m. darželio priešmokyklinės grupės pedagogai dažnai naudoja darbo formas gamtosauginiams klausimams nagrinėti pokalbius, stebėjimus, tyrinėjimus, praktines darbines veiklas. Mažiau naudoja išvykas-atradimus.

Neišmokysime vaikų mylėti gamtos tik pokalbiuose, tik žiūrėdami televizijos laidas, tik skaitydami knygeles. Geriausia mokykla – praktinė veikla. Ekskursijos, išvykos metu į gamtą su vaikais praturtėsime dvasiškai, išvalysime plaučius, rasime daugybę atsakymų į dominančius klausimus, išmokysime vaiką kultūringai elgtis. Kur, jei ne gamtoje, galime vaiką pamokyti rimties, pakantumo ir dėmesio mažesniems už save, pamatyti besileidžiančią bei tekančią saulę, išgirsti spengiančią tylą? Mūsų pareiga – išmokyti vaikus stebėti, pamilti, išsaugoti gamtos grožį, atkurti tai, ką sugebėjo sunaikinti negailestingos rankos.

IŠVADOS

- Perskaičiusi daugybės mokslininkų samprotavimus apie gamtosauginį ugdymą, galima daryti išvadas, kad gamtamokslinis ugdymas įvairiose šalyse yra savitas, specifiškas. Neabejotina yra tai, kad daugelyje šalių pradiniam gamtamoksliniam ugdymui skiriama ypatingas dėmesys.
- Atlikus tyrimus išsiaiškinau, kad dažniausiai naudojama darbo formos gamtosauginiam ikimokykliniam ugdymui pažintinėje-tiriamajoje veikloje: išvykos-atradimai, pasakojimai, stebėjimai, klausinėjimai, tyrinėjimai; praktinėje-darbinėje veikloje: stebėjimai, darbas darželio teritorijoje.
- Tyrimo duomenys parodė, kad iki šiol atrodo, kad pakanka vaikams perteikti žinias ir atsakyti į jų klausimus. Apie mažųjų saviraišką negalvojome, jų mintimis nesidomėjome. Dabar reikia keisti senus darbo metodus, ieškoti naujų žinių perteikimo būdų.
- Tėvų atsakymų analizė leidžia teigti, kad šeimos dalyvavimas įgyvedinant ekologinį ugdymą priklauso ir nuo pedagogų aktyvumo. Dauguma šeimų nebus iniciatyvios, jei netaikysime patrauklių bendradarbiavimo būdų.

Mano iškelta **hipotezė** pasitvirtino – nepilnai išnaudojamos darbo formos gamtosauginiam ikimokykliniam ugdymui. Tam, kad pedagogai aktyviau ir kūrybingiau taikytų darbo formų įvairovę gamtosauginiam ikimokykliniam ugdymui, būtina domėtis naujomis ekologinio ugdymo programomis, metodais, naujausiomis informacijomis ikimokyklinio ugdymo srityje.

Profesinės kompetencijos:

1. Globodamas ir ugdydamas vaiką:

- žinoti esminius vaiko poreikius, jų tenkinimo ir poveikio būdus bei galimybes, gebėti taikyti šias žinias ugdymo procese labiau atsiskleisti teorinėje dalyje;

- gebėti sudaryti vaikams galimybę perimti bendrąsias žmonijos vertybes bei tautos dvasinės kultūros pagrindus labiau atsiskleidžia tiriamojoje dalyje.

2. Bendraudamas ir bendradarbiaudamas su tėvais, globėjais, kitais pedagogais ir įvairiomis institucijomis:

- pažinti šeimą kaip struktūrinį visuomenės elementą ir išmanyti ugdymo šeimosje specifiką labiau atsiskleidžia teorinėje dalyje.

3. Sąveikaudamas su ugdytiniais ir ugdytojais:

- gebėti dirbti komandoje labiau atsiskleidžia tiriamojoje dalyje (darbas su anketomis).

4. Tobulindamas profesinę kompetenciją:

- gebėti tobulėti ir keistis kūrybiškai reguojant į šiuolaikinio pasaulio pokyčius ir siekiant būti aktyviu pokyčių dalyviu labiau atsiskleidžia teorinėje, tiriamojoje dalyje ir išvados.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. **Adaškevičienės E.** Vaikų fizinio ugdymo pedagogika. „Egelga“, 1994.
2. Aplinkotyra mokomoji knyga jaunimui. V., Leidybos centras, 1999.
3. **Bajorinaitė D. J.** Biologijos mokytojo ieškojimai, gamtamoksliniams ugdyme. V., Litimo, 1999.
4. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Švietimo aprūpinimo centras. V., 2002.
5. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. Priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas. V., 2003.
6. **Bradauskas B.** Lietuvos valstybinės aplinkos apsaugos strategijos apžvalga. V., 1995.
7. **Fūrst M., Trinkas J.** Filosofija. V., 1995.
8. **Grunelius E.M.** Ankstyvosios vaikystės pedagogika / Valdorfo vaikų darželis. V., 1999.
9. Ikimokyklinio amžiaus vaikų auklėtojo rengimo standartas. Parengė Gražienė V., Kerbedienė A., Margelevičienė N., Stankevičienė I., Šoblinskas V. Švietimo aprūpinimo centras, V., 2001.
10. Ikimokyklinio amžiaus vaikų supažindinimas su gamta. Sud. O.Karpavičienė. K. 1963.
11. Ikimokyklinio ugdymo gairės / Programa pedagogams ir tėvams. Leidybos centras, V., 1993.
12. **Jankevičienė R.** Vasarą žydintys augalai. V., „Mokslas“, 1987.
13. **Kazlauskai Ričiardas ir Diana.** Lietuvos gamta / Skaitiniai. V., Alma litera, 1997.
14. **Lamanauskas V.** Gamtamokslinis ugdymas pradinėje mokykloje. Pasaulio pažinimo didaktikos pagrindai. Š., UAB „Rašteda“, 2001.

15. Leidinys „Mokslas ir gyvenimas“, 2001, Nr.6, straipsnis „Gamtosaugininkų rūpesčiai“ prof. habil. dir. Gaigalas A.
16. Leidinys „Žalioji Lietuva“, 2005, Nr. 3 (229).
17. **Mičelio Dž.** Pažinimo džiaugsmas. Populiarioji enciklopedija / Gyvoji gamta. Lietuvos enciklopedijų redakcija, V., 1991.
18. Miškas ir mes 2005. Vienkartinis leidinys. Žaliosios girios, 2004.
19. **Montessori M.** Mokslinės pedagogikos metodas. Kaunas: Šviesa, 1992.
20. **Norkienė R., Šaulienė A.** Mylėkime gamtą. Metodinės rekomendacijos. K., Varpas, 2002.
21. **Presas H.J.** Žaisdami mokomės. UAB „Segro“, V., 1992.
22. Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas / Metodinės rekomendacijos. Švietimo aprūpinimo centras, V., 2004.
23. **Rimkevičienė B.** Ekologinio ugdymo pradinėse klasėse problemos // Žvirbių takas. 1996, Nr. 2.
24. **Sasnauskai Pranas ir Valdas.** Žalioji pasaulis. K., „Šviesa“, 1998.
25. Šiuolaikinis ugdymas: priešmokyklinukas, pradinukas, socialinė integracija. Š., Lucilijus, 2005.
26. Trakų krašto gamta. Gamtos pasaulis. V., 1999.
27. **Ušinskis K.** Rinkiniai pedagoginiai raštai, t. II. K., 1959.
28. Vaiko sveikata ir saugumas darželyje. Sud. S.Saviščevienė ir J.V.Vaitkevičius. Š., UAB „Rašteka“, 2000.
29. Vaikų darželio programa „Vėrinėlis“. Leidybos centras, V., 1993.
30. Žaliuok, Tėviškėle. Ekologinis-aplinkosauginis ugdymas darželyje / Sud. A.Skirmantienė, J.Jonaitienė, J.Butkienė, I.Suchodimcovienė. Š., 2003.
31. **Lebuffe J.** Hands-On Science in the Elementary School. Bloomington. 1994.
32. **Веретенникова С. А.** Методика ознакомления детей с природой. М., 1962.
33. **Марковская М.М.** Уголок природы в детском саду. Книга для воспитателя детского сада. М., «Просвещение», 1989.
34. **Саморукова П. Г.** Как знакомить дошкольников с природой. М., «Просвещение», 1983.
35. <http://mkp.emokykla.lt> / Lietuvos Raudonoji knyga 2006-01
36. <http://www.gamta.lt> / Aplinkos ministerija / Gamtos apsaugos departamentas 2006-02
37. www.sks.lt/montesori 2006-01

PRIEDAI

Gerbiami pedagogai, šiuo metu vyksta tyrimas, norime išsiaiškinti ar vyksta gamtosaugos ugdymas ikimokylinėje įstaigoje. Mums svarbi visų nuomonė, todėl maloniai prašome atsakyti į šiuos klausimus. Galimi keli atsakymo variantai. Pasirinktą atsakymą apibraukite.

1. Ar dirbate su vaikais ekologine linkme?

- 1) taip; 2) iš dalies; 3) ne;

2. Jūsų nuomone, ar svarbus gamtosauginis ugdymas ikimokyklinukams?

- 1) labai svarbus; 2) svarbus; 3) nesvarbus; 4) kita (įrašykite).....

3. Per kokias veiklas vykdate šį darbą?

- 1) pažintinę-tiriamąją veiklą;
2) praktinę-darbinę veiklą;
3) bendravimą su aplinkos apsaugos darbuotojais;
4) kita (įrašykite).....

4. Kokias darbo formas dažniausiai naudojate pažintinėje-tiriamojame veikloje gamtosauginiam klausimam nagrinėti?

- 1) pasakojimą; 5) prognozavimą;
2) klausinėjimą; 6) informacijos paiešką;
3) stebėjimą; 7) išvykas-atradimus;
4) tyrinėjimą, eksperimentavimą; 8) kita (įrašykite).....

5. Kokiomis darbo formomis dažniausiai naudojates praktinėje-darbinėje veikloje gamtosauginiam klausimam nagrinėti?

- 1) stebėjimais; 4) darbas ekologiniame takelyje;
2) tyrimais; 5) darbas artimiausiame parke;
3) darbas darželio teritorijoje; 6) kita (įrašykite).....

6. Kokias bendravimo formas naudojate bendraujant su gamtosaugos darbuotojais?

- 1) dalyvauja darželio veiklose;
2) dalyvavimas konferencijose;
3) dalyvavimas seminaruose „Jaunojo gamtininko“ stotyje;
4) bendri projektai su gamtosaugos darbuotojais;
5) kita (įrašykite).....

7. Kokiose pažintinėse-tiriamosiose veiklose vaikai labiau noriai dalyvauja?

- 1) pasakojime; 5) prognozavime;
2) klausinėjime; 6) informacijos paieškoje;
3) stebėjime; 7) išvykoje-atradime;
4) tyrinėjime, eksperimentavime; 8) kita (įrašykite).....

8. Kokiose praktinėse-darbinėse veiklose vaikai labiau noriai dalyvauja?

- 1) stebėjimuose; 4) dirbant ekologiniame takelyje;
2) tyrinėjimuose; 5) dirbant artimiausiame parke;
3) dirbant darželio teritorijoje; 6) kita (įrašykite).....

9. Kaip sekasi bendradarbiauti su tėvais įgyvendinant ekologinio ugdymo idėjas?

- 1) labai gerai; 2) gerai; 3) sunkokai; 4) nesiseka; 5) kita.....

10. Kokius veiklos būdus bendradarbiaujant su tėvais taikote?

- 1) bendri susirinkimai;
2) bendros išvykos su ekologinėmis užduotimis;
3) bendros aplinkos tvarkymo talkos;
4) bendros parodos, renginiai;
5) kita (įrašykite).....

Dėkojame!

Gerbiami tėvai, šiuo metu vyksta tyrimas, norime išsiaiškinti ar vyksta gamtosaugos ugdymas ikimokylinėje įstaigoje. Mums svarbi visų nuomonė, todėl maloniai prašome atsakyti į šiuos klausimus. Galimi keli atsakymo variantai. Pasirinktą atsakymą apibraukite.

1. Ar pastebite grupėje gamtosaugos ugdymo darbą?

- 1) taip; 2) iš dalies; 3) ne;

2. Jūsų nuomonė ar svarbus gamtosauginis ugdymas Jūsų vaikui?

- 1) labai svarbus; 2) svarbus; 3) nesvarbus; 4) kita (įrašykite).....

3. Kokias darbo formas, naudojamas grupėje, pastebėjote pažintinėje-tiriamojame veikloje gamtosauginiam klausimams nagrinėti?

1) pasakojimą;	5) prognozavimą;
2) klausinėjimą;	6) informacijos paiešką;
3) stebėjimą;	7) išvykas-atradimus;
4) tyrinėjimą, eksperimentavimą;	8) kita (įrašykite).....

4. Kokias darželyje naudojamas darbo formas pastebėjote praktinėje-darbinėje veikloje gamtosauginiam klausimams nagrinėti?

1) stebėjimus;	4) darbą ekologiniame takelyje;
2) tyrimus;	5) darbą artimiausiame parke;
3) darbą darželio teritorijoje;	6) kita (įrašykite).....

5. Kokias naudojamas bendravimo formas pastebėjote su gamtosaugos nariais darželyje?

- 1) dalyvauja darželio veiklose;
2) dalyvauja bendruose renginiuose, parodose;
3) dalyvauja bendruose projektuose;
4) kita (įrašykite).....

6. Kokioje pažintinėje-tiriamojame veikloje Jūsų vaikas aktyviai dalyvauja?

1) pasakojime;	5) prognozavime;
2) klausinėjime;	6) informacijos paieškoje;
3) stebėjime;	7) išvykose-atradimuose;
4) tyrinėjime, eksperimentavime;	8) kita (įrašykite).....

7. Kokioje praktinėje-darbinėje veikloje Jūsų vaikas aktyviai dalyvauja?

1) stebėjimuose;	4) darbuose ekologiniame takelyje;
2) tyrinėjimuose;	5) darbuose artimiausiame parke;
3) darbuose darželio teritorijoje;	6) kita (įrašykite).....

8. Kokiais veiklos būdais padedate įgyvendinti gamtosaugos ugdymo idėjas darželyje?

- 1) individualūs pokalbiai su pedagogais;
2) bendri susirinkimai;
3) dalyvavimas išvykose su ekologinėmis užduotimis;
4) dalyvavimas renginiuose, parodose;
5) dalyvavimas talkose;
6) kita (įrašykite).....

9. Ar šeimoje kalbate apie gamtosaugą?

- 1) kalbame; 2) kartais; 3) ne;

10. Į ką Jus atkreipiate dėmesį būdami su vaikais gamtoje?

1) gamtos įvairovę;	4) žmonių elgesį gamtoje;
2) grožį;	5) kita (įrašykite).....
3) užterštumą;	

Dėkojame!

Interviu klausimai vaikams

1. Kuo gamta svarbi tau?
2. Jei būtum gamtos apsaugos ministras, kokių priemonių imtumeisi gamtai apsaugoti?
3. Kaip galvoji, kokiais veiksmais ir būdais gali padėti saugoti gamtą?
4. Kaip galvoji, su kokiais žmonėmis reikia bendradarbiauti, kad jie padėtų saugoti gamtą?
5. Kaip galvoji, kokias problemas reikėtų spręsti gamtai apsaugoti?
6. Jei būtum atsakingas už gamtos gerovę, ką keistum, kad nebūtų teršiama gamta, oras?
7. Kaip galvoji, kodėl negalima deginti žolės?
8. Kaip galvoji, kodėl negalima laužyti medžių?
9. Jei būtum atsakingas už gyvūnų globą, kaip jais pasirūpintum?
10. Jei būtum atsakingas už gėlą vandenį, ką keistum, kad jis nebūtų teršiamas?
11. Kaip galvoji, kam vanduo reikalingas gamtai?
12. Kaip galvoji, jei pamatytum žmonių blogą elgesį gamtoje, kokių priemonių imtumeisi?

Lentvario m. l/d darbo formų apžvalga priešmokyklinės grupės veiklos planuose

Laikas	Vieta	Tema	Darbo formos	Tikslas	Veikla

Trakų m. I/d darbo formų apžvalga priešmokyklinės grupės veiklos planuose

Laikas	Vieta	Tema	Darbo formos	Tikslas	Veikla